

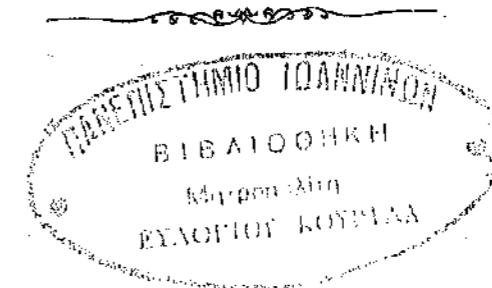
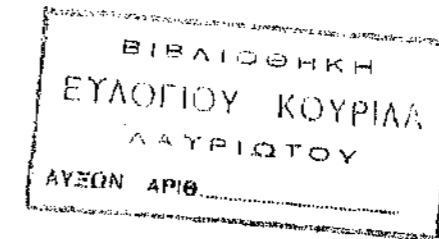
ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1886

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5 - ΔΕΔΕΜΜΕΝΟΝ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της Έστιας: Ένδ. της οδού Σταδίου, αριθ. 32.

1886

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἄγαθὰ (Τὰ ἐπίγεια), σ. 776, 789.
 Ἀγάπη (Προσευχή εἰς τὴν), ποίημα, 590.
 Ἀγγλικὸς (ὁ) τύπος, 571.
 Ἀγωγή καὶ οἰκογένεια, σ. 588.
 Ἀγωγή (ἵως ἐννοεῖται ἢ) ἐν Ἀγγλίᾳ, σ. 543.
 Ἀγωνίας (Ὁραὶ), ἔδοιπορικὴ ἀνάμνησις, σ. 647.
 Ἄμικτος (Περίεργα περί), σ. 639.
 Ἀλγεβρα (Ἡοικὴ), σ. 573.
 Ἀλεκτορὶς (Ἡ), σ. 734.
 Ἀλεξήλις, σ. 479.
 Ἀναγνώσματα (Τὰ) ἡμῶν, σ. 540.
 Ἀνάμνησις, διήγημα, σ. 641.
 Ἀνασσα (Ἡ) σ. 472, 493.
 Ἀναϊκίτικη ἀγὴ, ποίημα, σ. 590.
 Ἄντρον (Τὸ Δικταῖον), σ. 567.
 Ἀριστεύσις (Ὁ), διήγημα, σ. 525, 536.
 Ἀρσάκειον, εἰκὼν, σ. 664.
 Ἀρσακείου (Ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τοῦ), σ. 659.
 Ἀρσακίω (Ἐν τῷ), σ. 680.
 Ἀρσάκης (Ἀπόστολος), μετ' εἰκόνας, σ. 658.
 Ἄστρο (Τὸ), ποίημα, σ. 799.
 Ἀσχημὴ (Ἡ) ἀδελφὴ, διήγημα, σ. 564, 577, 593.
 Βασιλέα (Εἰς), σ. 768.
 Βασιλικὴ Οἰκογένεια (Ἡ) τῆς Ἀγγλίας, 728, 748.
 Βισλέττα (Ἡ) τοῦ βουνοῦ, ποίημα, σ. 514.
 Βίος (Ὁ ἐνεργός), σ. 520, 533, 557.
 Βουλγαρίας (Ἡ) (Ἡσυχία τῆς), σ. 735.
 Βούλγαροι (Ἡὼς ἐργάζονται εἰ) σ. 574.
 Γεωπονία καὶ πολιτικὴ, σ. 509.
 Γλάστρων, σ. 442, 456.
 Γυναῖκες ἱατροὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, σ. 796.
 Δάκρυα (Τὰ) τῆς μάνας, ποίημα, σ. 816.
 Δεκάλογος (Ὁ) τοῦ λουομένου, σ. 464.
 Δένδρων (Ἡλικία τῶν), σ. 670.
 Διάρθρωσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς γραφῆς, σ. 710, 741, 762, 793, 810, 829.
 Διδασκάλου (Ἡρώτης τῆς ἐντολῆς τῆς), σ. 678.
 Δικταῖον (Τὸ) ἄντρον, σ. 567.
 Δολλάρια (85,000), διήγημα, σ. 494.
 Δουβροφσκη, διήγημα, σ. 468, 483, 499, 513, 529, 548.
 Ἐϊγτὰλ (Ὁ Γουσταῦος) ἐν Ἑλλάδι, σ. 417.
 Ἐκθέσις προϊόντων (Πλωτῆ), σ. 495.
 Ἐκπαίδευσις (Γυναικεῖα), σ. 644.
 Ἐκπαίδευσις (Δημοσία) ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις, σ. 751.
 Ἐλπὶς, ποίημα, σ. 752.
 Ἐντολῆς (Ἡρώτης τῆς) τῆς διδασκάλου, σ. 678.
 Ἐξετάσεις Διαδόχου (Προσφωνήσεις ἐπὶ ταῖς), σ. 462.
 Ἐπιστολὴ (Ἡ), διήγημα, σ. 817.
 Ἐπιφανεῖς (Οἱ), σ. 522, 538.
 Ἐσπερίδες (Καλλιτεχνικαὶ) ἐν Λευφίᾳ, σ. 773.
 Ἐτος (Τὸ νέον), σ. 827.
 Ἐυεργεταὶ (Ἀδελφοὶ) τῆς ἀνθρωπότητος, σ. 424, 433.
 Ἐυποιεῖα (Δημοσία), 581.
 Ἐυτυχία (Τὴ εἶνε ἢ), σ. 488, 507.
 Ἐὐχαί (Αἱ) τῆς πρωτοχρονιᾶς, σ. 825.
 Ἐγέται (Οἱ), σ. 505.
 Ἡλικία τῶν δένδρων, σ. 670.
 Ἡμερολόγιον (Διώνιον), σ. 834.
 Θάνατος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, διήγημα, σ. 756.

Θέατρο καὶ ἔθνη τοῦ λαοῦ, σ. 555.
 Θεραπεία τῶν δηγημάτων τῶν δηλητηρησίων ἄφων, σ. 638.
 Θησαυροὶ ὑπόγειοι, σ. 599, 616, 633.
 Θρόνος (Ἀνεκδότος) τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σ. 821.
 Ἴατροὶ (Γυναῖκες) ἐν Ἀγγλίᾳ, σ. 796.
 Ἰερέρης (Εἰς Ἑλλάδα), σ. 652.
 Ἰονίου Ἀκαδημίας (Οἱ καθηγγοῦνται τῆς) σ. 669, 685, 717.
 Καθηγηταὶ (Οἱ) τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, σ. 669, 685, 717.
 Κακὸν (Ἡὸν προέρχεται τὸ), σ. 703.
 Καλλιέργεια ὑπορφύρων δένδρων, σ. 783.
 Καλλιτέχνημα (Τὸ μόνον) τῶν Λατῶν, 528.
 Καλλιτεχνικαὶ ἐσπερίδες ἐν Λευφίᾳ, σ. 773.
 Καλλονῆς (Ἡγεμονίη τῆς), σ. 558.
 Κόρη (Ἡ) τοῦ βουνοῦ, ποίημα, σ. 607.
 Κόρη (Ἡ) τοῦ παρκαμοθίου, ποίημα, σ. 496.
 Κώδικας (Συναϊτικὸς), βιβλιογραφία, σ. 446.
 Κωνσταντῖνον (Εἰς τὸν), ποίημα, σ. 753.
 Κωνσταντῖνον (Ἡρώς τὸν διάδοχον), ποίημα, σ. 839.
 Κωνσταντῖνου (Ἐπὶ τῇ ἐνηλικίῳ τοῦ διαδόχου) σ. 754.
 Λατῶν (Τὸ μόνον καλλιτέχνημα τῶν), σ. 528.
 Λόγιοι καὶ λαοί, σ. 713.
 Λόγιοι (Οἱ τελευταῖοι) ἐπιστήμων ἰνδῶν, σ. 697.
 Λογοτεχνία (Φιλολογία, γραμματολογία), σ. 545.
 Λουδοῖνον (Τὸ), σ. 622.
 Λουομένου (Ὁ δεκάλογος τοῦ), σ. 464.
 Λύσσα (Θεραπεία τῆς), σ. 735.
 Μάρθας (Ἡλίπκος), διήγημα, 666, 673.
 Μεγαλειότητες (Βασιλικαὶ), σ. 478.
 Μελοποιοὶ (Ἑλληνες), σ. 447.
 Μετάλλιον (Τὸ), διήγημα, 801.
 Ναυαγία (Ὁ) τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σ. 419, 437, 451.
 Ναύτης (Ὁ καταραμένος), ποίημα, σ. 782.
 Ναύτης (Ὁ) ποίημα, σ. 655.
 Ναυτιλία (Ἡ παγκόσμιος), σ. 653.
 Νέον ἔτος (Τὸ), σ. 827.
 Νηστεία καὶ νηστευαί, σ. 745, 765.
 85,000 δολλάρια, διήγημα, σ. 494.
 Οἰκογένεια (Ἀγωγή καὶ), σ. 583.
 Οἰκογένεια (Πατρῶτης), παιδαγωγία, σ. 427.
 Οἰκοδόμησις (Ἡ), σ. 619, 635.
 Οἶνον (Ἡ παραγωγή καὶ κατανάλωσις τῶν μελανῶν) τῆς Ἑλλάδος, σ. 807.
 Ὄνομα (Τὸ) τοῦ συνταγματάρχου, διήγημα, σ. 769, 785.
 Ὄφθαλμιατροῦ (Εἰς τοῦ), διήγημα, σ. 689.
 Παιπῆ-Νάρκισσος (Ὁ), διήγημα, σ. 609.
 Παρθενωγαγεῖον (Τὸ), ποίημα, σ. 666.
 Πατρῶτης, οἰκογένεια, παιδαγωγία, σ. 427.
 Πέραςμα (Τὸ), διήγημα, σ. 429.
 Πιθήκων (Ἡ κοινωνία τῶν) σ. 704, 732, 750, 780, 813.
 Πῶθεν προέρχεται τὸ κακόν, σ. 703.
 Πριγκίπων (Αἱ νῆσοι τῶν) Χάλκη, σ. 465, 481, 497.
 Προσευχὴ εἰς τὴν ἀγάπην, ποίημα, σ. 623.
 Πρωτοχρονιᾶς (Αἱ εὐχαί τῆς), σ. 825.
 Ρόδον (Τὸ λευκόν), διήγημα, 459, 475.

Σακχαρίνη (Π), σ. 798.
 Σεισμοί ἐν Ἑλλάδι, σ. 553.
 Σεισμοί (Ο), τὴν ἡφαιστειώδη φαινόμενα καὶ ἡ ἐρ-
 γασίμους τῆς γῆς, σ. 650, 682, 689, 715.
 Σεισμὸν (Μετὰ τὸν), διήγημα, σ. 721, 737.
 Σημαιοφόροι (Ὁ ἀνδρείτες), διήγημα, σ. 705.

Σημειώσεις: Γυνή πολὺγλωσσαι, 432.—Τομὴ τοῦ
 ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, 432.—Ἐκθεσις χειρουργικῶν ἐρ-
 γαλειῶν, 448.—Ἀνώψεις τοῦ ἐδάφους ἐν Michigan,
 448.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Ταβολάρας, 448.—Ἀντικατά-
 στασις τῆς λαμπερότητος διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, 448.—
 Πασίλειος παράφρωνος, 463.—Σιδερούς κύβου ἐν Πα-
 ρισίῳ, 463.—Βιβλιοπωλεῖα καὶ ἐφημερίδες ἐν Παρι-
 σίῳ, 464.—Πληθυσμὸς τῶν Παρισίων, 464.—Ἐπιστολὴ
 Αἰμιλίου Ὠζιέ, 464.—Ἀπογραφή τῆς Σῆμου, 479.—
 Εὐσαρκία τοῦ Βισμαρκ, 480.—Προϊστορικὸν μονόβουλον,
 480.—Ἀνακάλυψις χρυσοφόρου στρώματος ἐν Αὐστρα-
 λίᾳ, 480.—Χάβερτ-πασσῆς, 480.—Συνθηματικὴ γλώσ-
 σα ἀλεξιβροχίῳ, 496.—Ἀνέκδοτα περὶ Λίστ, 512.—
 Τὸ μέγιστον τῶν ὠρολογίων, 528.—Δεῖπνον βαθυπλού-
 του, 544.—Ἀνακλιώσεις περὶ σεισμοῦ, 560.—Φαινό-
 μενα τῶν σεισμῶν, 576.—Ἵπερακουασία σιδηροδρο-
 μικῆ γραμμῆ, 576.—Πρωτότυπος ἀγγελία, 576.—Ἀε-
 ροδρῶμα ἐν Γαλλίᾳ, 576.—Φοιτηταὶ γερμανικῶν Πα-
 νεπιστημίων, 576.—Τὸ γάλα τῶν ὀρνίθων, 591.—Κα-
 τανάλωσις φωσφορικῶν πυρρίων, 591.—Ἐριον ἐκ ξύλου,
 594.—Μεσόγειος θάλασσα ἐν Ἀλγερίᾳ, 594.—Ἵγρὸν πρὸς
 διατήρησιν κρεάτων κτλ., 594.—Θεραπεία τῆς λύσσης,
 592.—Ἰδιότροποι ἄγγλοι, 592.—Ἀνέκδοτον Ναπο-
 λέοντος Α', 592.—Τὸ τηλεφῶνον ἐν τῇ ἱατρικῇ, 608.—
 Ἀνέκδοτον βασιλέως Οὐμβέρτου, 608.—Τὰ χρέη τῆς Ἀγ-
 γλίας, 608.—Παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἀνθρώπινου ἀναστή-
 ματος, 623.—Ἀνέκδοτον περὶ Βισμαρκ, 623.—Ἀνέκδοτον
 περὶ Βαλζέκ, 624.—Ἀποτελέσματα τοῦ δαμαλισμοῦ, 624.—
 Ἀνέκδοτον τοῦ στρατάρχου Μανισσέ, 640.—Πολιμι-
 κὸς σῶλος τῆς Ἑλλάδος, 640.—Μακροβιότης ἐν Ἑλλάδι, 655.—
 Δικηφόροι ἐν Ἀθήναις, 655.—Ἐπίδρασις τοῦ ἡλεκτρι-
 κοῦ φωτὸς εἰς τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν, 655.—Σι-
 δηροδρομοὶ ἐν Βυρώπῃ, 656.—Ψηφφορικὴ μηχανή,
 656.—Ὁ κίνητρος ὡς κόσμημα τοῦ πύλου, 656.—
 Ἀνέκδοτον περὶ Ἀνδράστη, 674.—Ἐμπόριον Ἑλλάδος
 καὶ Αἰγύπτου, 674.—Πληθυσμὸς τῆς Ἰουσίας καὶ Ἑρ-
 ζεγοβίνης, 672.—Νέα μέθοδος πρὸς πίστωσιν τῆς ταύ-
 τότητος τῶν ἀνθρώπων, 672.—Ἀνακάλυψις χρυσοφό-
 ρων κοιτασμάτων, 672.—Χημικὴ σύστασις τοῦ ἀνθρώ-
 που, 672.—Τὸ περιδέραιον τῆς βασιλισσῆς Μαργαρί-
 τας, 688.—Προϊόντα τῆς Κύπρου, 688.—Οἱ Παρισί-
 οὶ, λιμὴν ἐπιθαλάσσιος, 688.—Προϊστορικὰ ἔργα ἀνθρώ-
 που, 704.—Νέον γένος μυρμηκῶν, 704.—Ρωσικὸς
 κλῆρος, 704.—Διοργανώσεις διεθνούς ἐκθέσεως πολεμι-
 κοῦ ὅπλου, 704.—Ναυπήγησις κολλοσιαίου ἀτμοπλοῦ,
 704.—Γεῦμα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πεκίνοῦ, 719.—Μετα-

νάσεις τῶν κατοίκων τῶν Κυκλάδων, 720.—Ἀνε-
 ρεσις ἐκκλησιαστικοῦ ἱεροῦ ἐν Ζακύνθῳ, 720.—Δα-
 πῆλαι πολεμικαὶ τῆς Ἀγγλίας, 720.—Χρησιμοποίη-
 σις τῶν κυνῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ τέχνῃ, 720.—Ἑθνικὴ
 Ἀφρικανικὴ Ἐταιρεία, 735.—Παραγωγή ἀνθρακικοῦ
 ἐξέως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, 736.—Προϊόντα ἐθνικοῦ
 τοπογραφικοῦ τοῦ Βερολίνου, 736.—Δόγος περὶ τῆς ἐν-
 τολῆς τῆς γυναικός, 736.—Ρῶσοι δημοσιογράφοι,
 752.—Δαπῆλαι τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὑπολογι-
 ζόμεναι καθ' ὄραν, 752.—Ἡ μικροτέρα ἐφημερίς τοῦ
 κόσμου, 768.—Ὄξοντογενήτωρ, 768.—Τυφλοὶ, κω-
 σάλαλοι καὶ φρενοβλαβεῖς ἐν Ἑλλάδι, 768.—Μηχανή-
 ματα πρὸς πώλησιν τῶν συγκρούσεων ἀτμοπλοῦ,
 783.—Ἡ Ἀδελφία Πάττη ἐν Ἀμερικῇ, 784.—Ἀν-
 θρωποὶ κεκοσφοί, 784.—Ἀνακάλυψις μεταλλείων
 χρυσοῦ, 784.—Μαθηταὶ ἐν Πρωσσίᾳ, 799.—Κατα-
 σκευὴ κλειδοκουμβέλων, 799.—Ἵπολογισμὸς τῶν κόκ-
 κων οἴτου ἐπὶ τοῦ ζατρικίου, 800.—Ἀνακάλυψις φω-
 σφορικοῦ βακτηρίου, 800.—Κατασκευὴ ὀδωμάτων ἐκ
 τῆς σακχάρως, 816.—Ἀνέκδοτον περὶ Μόλτκε, 832.—
 Στατιστικὴ τηλεγραφικῶν γραμμῶν, 832.—Δι ἐν Ἑλ-
 λαδι ὑπάρχουσαι μοναί, 832.—Ἀνέκδοτον περὶ Παύ-
 λου Αἰμιλίου, 832.—Ἀνέκδοτον περὶ Παστέρ, 832.

Συναίτικοι κώδικες, βιβλιογραφία, σ. 446.
 Σουπεράτωρ (Ο), σ. 719.
 Σφραγίδος (Πανομοίωτον τῆς) τοῦ αὐτοκράτορος τῆς
 Ἀβυσσινίας, σ. 638.
 Σχολὴ τῶν ὑπαξιωματικῶν (Ἡ ἐν Ἀθήναις), σ. 696.
 Ταχυδρομῶν (Τὰ) τῆς Ἀγγλίας, σ. 687.
 Τελευταῖοι λόγοι ἐπισήμων ἀνδρῶν, σ. 607.
 Τέλος (Τὸ) τοῦ κόσμου, σ. 541.
 Τριγῶν (Παρατηρήσεις περὶ τῶν) τῆς κεφαλῆς,
 σ. 606.
 Τύπος (Ὁ ἀγγλικός), 574, 586.
 Ὑγεινὴ (Ἡ) τῆς καλλονῆς, 588.
 Ὑπαξιωματικῶν (Ἡ ἐν Ἀθήναις Σχολὴ τῶν), σ. 696.
 Φάρμακα (Οἰκιακὰ) κατὰ τῶν ἐγκαυμάτων, σ. 575.
 Φιλολογία, Γραμματολογία, Λογοτεχνία, 515.
 Φιλοξενία (Ἡ), διήγημα, σ. 444.
 Φιλογέρμ (Ἡ), διήγημα, 602.
 Φυτοφάγων (Τὸ ἐστιατόριον τῶν), σ. 569.
 Χάλη, σ. 465, 481, 497.
 Χάρτου (Ποικίλη χρῆσις τοῦ), σ. 478.
 Χρήματα (Τὰ), διήγημα, 625.
 Χωρισμὸς (Ὁ) ποίημα, 687.
 Ὄροι ἀγωνίας, ἔθνοπορικὴ ἀνέμνησις, 647.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κατὰ τὸ 11' ἔτος αὐτῆς

Αἱ κυρίαί: Mary C. Dawes, Αἰκατερίνα Λασκαρίδου, Ἑλίξ Σ. Σούτσου.
 Οἱ κύριοι: Χ. Ἄννης, Π. Α. Ἀξιώτης, Ν. Χρ. Ἀποστολίδης, Π. Χρ. Ἀποστολίδης, Σίμων
 Ἀποστολίδης, Γ. Α. Βαλαβάνης, Ἄρ. Βαμπᾶς, Δ. Βιζίλας, Ἄγγελος Βλάχος, Ἰω. Βρετός, Ν.
 Κ. Γουλιμῆς, Γ. Δ. Δημητριάδης, Α. Διομήδης Κυριακοῦ, Ἐμμ. Δραγοῦμης, Γ. Δροσίνης, Α. Θεο-
 δωρίδης, Νεοκλῆς Καζάκης, Δ. Κακλαμάνος, Α. Π. Κουρτίδης, Ἰω. Κωνσταντινίδης, Σπ. Π. Δάμ-
 πρης, Μίνως Λάμπας, Ἄντ. Μηλιαράκης, Σπ. Μηλιαράκης, Ἰγν. Μοσχάκης, Ν. Γ. Μοσχοβάκης,
 Κωνστ. Νεστορίδης, Κωστῆς Παλαμάς, Ἰω. Παναζίδης, Π. Δ. Παπαδάκης, Ἰω. Πολέμης, Γ.
 Η. Πολίτης, Ν. Γ. Πολίτης, Ἀριστομένης Προβελέγιος, Μ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Σ. Κ. Σακελλα-
 ρόπουλος, Ι. Ἰσ. Σκυλίσης, Ἰω. Α. Σούτσος, Γ. Κοζάκης Τυπάλδος, Π. Ι. Φέριμπος, Γ. Φουστάνος,
 Ἰωσήφ Χατζιδάκης, Θ. δὲ-Χελδράχ, Ν. Χλωρός, Α. Κ. Χούμης.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄

Συνδρομή τριμηνία: Ἦν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Δι συνδρομῇ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως καὶ ἰνὴν ἰσῆται. — Γραμμάτων Διευθ. Ὅδὸς Σταδίου 32.

8 Ἰουλίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμε. φύλλον.]

Ἄτυχως, ἄλλαι ἐκ τῆς περιηγήσεως ἐκείνης ἐπιστολαὶ δὲν ἀνευρέθησαν μεταξύ τῶν ἐγγράφων τοῦ κ. Εἰχτάλ. Ἀλλ' οὔτε τὸ σχέδιον ἐπραγματοποιήθη τῆς μέχρι Λαρίσσης ἐκδρομῆς, καθ' ἃ ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του. Ἐκ Λαμίας μετέβη εἰς Λεβαθεῖαν, κατὰ τὰς ἐπομένους ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του σημειώσεις.

— 10 Ἰανουαρίου 1835. Ἀναχώρησις ἐκ Λαμίας. — Λεῖψανα ἀρχαίων λουτρῶν εἰς Θερμοπύλας. — Γήλοφος θεωρούμενος ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Cell ὡς ὁ τύμβος τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων Σπαρτιατῶν. — Φονεύμενος καθ' ἑδὼν ἕξ κοσμοῦρος. — Τὸ ἐσπέρας φθάνομεν εἰς τὸ Χά. τοῦ Μώλου. — Εὐθυμία τοῦ ἀγωνιάτου, ἀρχαίου ἀγωνιστοῦ, Φλώρου Λεβαθείως. Ζωηρότης, χορὰς, ἔσματατά του. Ἐντούτοις ἔχει 55 ἐτῶν ἡλικίαν. — Οὐδέποτε ἤκουσα χωρικοῦς εὐπρεπέστερον συνομιλοῦντας ἢ σήμερον.

— 11 Ἰανουαρίου. Ὀδοιπορία ἐκ Μώλου εἰς Δραχμάνι. Μέχρι Καινούριου δύο ὥραι. Ἐκεῖθεν εἰσέρχεται τις ἐντὸς θαλάσσης φάρμαχος. Κατόπιν ἀνέβημεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας τὸ βουνόν, ἐν μέσῳ χιόνος, κατέβημεν δὲ ἐπὶ δύο ὥρας μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν εἰς Δραχμάνι. Ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς ἐκ Μώλου, διὰ Μενδενίτσας καὶ Τουρκοχωρίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους εἶναι, ὡς ἐπληροφορήθημεν, ἀδιάβατος ὡς ἐκ τῆς πολλῆς χιόνος.

— 12 Ἰανουαρίου. Μεταξὺ Δραχμάνιου καὶ Λεβαθείας ἡ πεδιάς εἶναι κατὰ τὸ τρίτον καλλιεργημένη. Ἡ γῆ εἶναι εὐφορωτάτη. — Ἀθλία κατάστασις τῆς λιθοστρώσεως καὶ τῶν γεφυρῶν τῆς Τουρκικῆς ὁδοῦ. Ἀνάγκη ἀμέσου ἐπισκευῆς τῶν ὑπαρχουσῶν γεφυρῶν, πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλειτέρας κατόπιν δαπάνης.

Εἰς Δραχμάνι συνάντησις μετὰ ξυλοουργοῦ Ἀλθανοῦ, θέλοντος νὰ τοποθετήσῃ νερόμυλον πρὸς πρὶόνισμα ξύλων εἰς τὰς ὑπαιρέας τοῦ Παρ-

νασοῦ. Ζητεῖ, διὰ τὸ πρῶτον, τοῦλάχιστον ἔτος, ἀσυδοσίαν ἐπὶ τῶν σανίδων, ὅπως ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν πρώτην δαπάνην τῆς ἐγκαθιδρύσεως. Παραπονεῖται πρὸς τοῦτοις διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν πωλουμένων σανίδων οὐχὶ ἐπὶ τόπου, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος ἐνθα πωλοῦνται, καθότι οὕτω ὁ φόρος λογίζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφορῆς. Ἐπισκέφθη ὅλα τὰ δάση τῆς Στερεῆς, οὐδὲν δ' ἐξ αὐτῶν ἐπαινεῖ, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν Εὐβοίᾳ.

Λέων τῆς Χαιρωνείας καὶ θέατρον (Κάπραινα).

— 1/13 Ἰανουαρίου 1835. Λεβαθεῖα. Τοποθεσία αὐτῆς πρὸς ἄρκτον, ἐπὶ προεκτάσεως τοῦ Ἑλικῶνος. — Γεωργάκης Λοιδωρῆς, Λάμπρος Νάκος, Λουκᾶς Νάκος, Γεωργαντζᾶς, Φίλων (πατήρ καὶ υἱός), Παναγιώτης Λοιδωρῆς. — Καψάλης, γραμματεὺς τῆς Ἐπαρχίας, ἀνεκπληρῶν τὸν Ἐπαρχον. Τὸ ἐσπέρας τῆς παραμονῆς τοῦ νέου ἔτους ἑορτῆ, συγγένως δὲ φωναὶ ὑπὸ τὰ παράθυρά μου καὶ μοιρολόγια διά τινος ἀποθανόντα.

Ἡ ἐπαρχία περιέχει 15,000 κατοίκους, ἡ δὲ πόλις 3,000...

Ἄντρον τοῦ Τροφονίου ἐντὸς φάραγγος.

Νομαί. Τὰ αὐτὰ καθὼς ἀλλαχοῦ παράπονα.

Ἡ Λεβαθεῖα δὲν ἔχει χειμερινὰ βοσκήματα. Εἰς τὴν πεδιάδα βλαστάνει χόρτον φαρμακερὸν ἐξολοθρευτὸν τὰ κτήνη. Τὸ ἔλος ὀλίθριον διὰ τὴν ριδοπρόβατα. — Καθόσον ἡ καλλιέργεια ἐκτείνεται, ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν χειμερινῶν λιβαθίων. — Εὐχῆς ἔργον ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρόβατων καὶ αἰγῶν καὶ ὁ ἀντί τοῦτου πολλαπλασιασμὸς τῶν βοῶν. Ἀλλὰ τὰ πρόβατα πληθύνονται ἀνεπαίσθητως, ἀνευ τῆς ἀνάγκης νέων κεφαλαίων, ἐλλείπουσι δὲ σήμερον κεφάλαια πρὸς ἀγορὰν ἀγελῶν βοῶν. Ἐντούτοις ἰδιοκτῆται τινὲς ἤρχισαν νὰ σχηματίξωσι τοιαύτας ἀγέλας. Τὰ ἔλη τῆς Κωπαίδος ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἵπποτροφίαν καθὼς καὶ δι' ἀγέλας βουβάλων. — Ζητεῖται ἐνταῦθα ἐπιμόνος ἢ πλειστηρίασις τῶν λιβαθίων. Πρέπει δὲ νὰ γίνηται αὕτη κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, διότι τὰ ποίμνα μεταβαίνουν εἰς τὰς βοσκὰς τῶν Ἀπρίλιον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ κάτοικοι λαμβάνουν ἀδείας πρὸς νομὴν ἀνευ ἀνάγκης, καὶ τὰς μεταπωλοῦν εἰς τοὺς Βλάχους.

Δέκατα. Ένεκα τού εφετινού δεκατισμού πολλοί χωρικοί δὲν ἐξέτειναν τὴν καλλιέργειάν των, ἢ καὶ δὲν ἐσπειραν ὅσον πέρυσι.—Καθυστερούμενα ἐν Λεβαδείᾳ.

Σχέδιον τῆς πόλεως. Ἀνάγκη νὰ δρισθῇ. Τινὲς τῶν κατοίκων ἐπιθυμοῦν νὰ μετατοπισθῇ ἡ πόλις ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν λόφου, ἀπέναντι τῆς παλαιᾶς πόλεως. Τοῦτο εἶναι ἐπιθυμητόν, καθόσον τὸ ρεῦμα ἐπιφέρει ὑγρασίαν, κατὰ δὲ τὸ θέρος ὁ ἐκ τῶν βουνῶν κατερχόμενος ἀήρ προξενεῖ πυρετούς, διαρκούντας καθ' ὅλον τὸν μῆνα τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου. Οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν οἰκιῶν ἔχει ἀξίαν. Αἱ καλλίτεροι εἶναι ἡ τοῦ Γεωργαντᾶ καὶ ἡ τοῦ Δουβουνιώτη.

Ὅδοι. Αἱ εἰς Ἀσπροσπίτι καὶ Ἀταλάντην ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἐπισκευασθῶσιν. Ἡ δὲ Ἀθήνας ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ἀπὸ Παναγίν.

Ἐπαρχεῖον. Ὁ Ἐπαρχος ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἀμέσου διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν διαβατηρίων. Διατί νὰ μὴ ἐκδίδωνται διαβατήρια ἐτήσια, καθὼς αἱ ἀδειαι τοῦ ὑποφορεῖν εἰς τοὺς κυνηγούς; Ζητεῖ δ' ἐπίσης καὶ μέσα ἐκτελεστικά. Στερεῖται μέσων τακτικῆς συγκοινωνίας μετὰ τὰ χωρία. Συχνάκις ἀναγκάζεται νὰ περιμένῃ μέχρις οὗ οἱ χωρικοὶ ἔλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. Δὲν ἔχει διόλου στρατιωτικὴν δύναμιν ὑπὸ τὰς διαθέσεις του, δὲν δύναται δὲ νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς χωροφύλακας, εἰμὴ μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων.

Τρόπος τοῦ ζῆν τῶν χωρικῶν. Οὐδεμίαν τῶν ἀνέσεων τῆς ζωῆς γνωρίζουν. Αἱ κατοικίαι των κατασκευάζονται ἐκ τερσῶν ἢ καλάμων, ἐνίοτε δὲ κτιζονται εἰς μέρη ἐλώδη καὶ καθυγρα. Κοιμῶνται μὲ τὰ ἐνδύματά των, ἀδιαφοροῦν δὲ διὰ τὴν ζῶν τῶν τέκνων των, τὰ ὅποια ἀποθνήσκουν σωρηδόν. Ἡ νέα γενεὰ εἶναι ἀραιά.—Ὁ ἔρωσ παρ' αὐτοῖς εἶναι ἀίσθημα ἰσθενές, οὐδὲ βλέπει τις τοὺς νέους τῶν δύο φύλων ἐρωτικῶς φερομένους πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἀλλαγῶ. Ἐν τούτοις οἱ πλείστοι τῶν χωρικῶν δὲν στεροῦνται εὐπορίας τινός, ἀλλ' δὲν ἀκέπτονται περὶ ἀνεγέρσεως οἰκίας, μὴ φανταζόμενοι ὅτι δύναται νὰ προέλθῃ κέρδος τι ἐκ τούτου.

Οἱ παπᾶδες ἐξασκῶν εἶδος ἱατρικῆς, ἀναγινώσκοντες τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς πάσχοντας, βεβαιούντες δ' ἔπειτα αὐτοὺς ὅτι ἐπῆλθε καλλιτέρευσις εἰς τὴν ὑγίαν των. Οὕτως ἀντικαθιστοῦν τοὺς ἱατροὺς. Ἀληθῶς οὐδεὶς ἱατρός ὑπάρχει. Οἱ παπᾶδες ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοθῶσιν ὅπως μάθωσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς πῶς νὰ ζῶσι καὶ πῶς νὰ ἐργάζωνται καλλίτερον.

Ἀταξία τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Ἐνίοτε ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρόμος ἔρχεται μετὰ ἐξ ἡμέρας ἐνταῦθα, ἀναπαυόμενος ὡς φαίνεται εἰς Χάσια. Σχολεῖον ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐν ἀλληλοδιδασκί-

κόν, εἰς κακὴν κατάστασιν, καθ' ἃ πληροφοροῦμαι.

— 2/14 Ἰανουαρίου. Ἀναχώρησις διὰ Θήβας. Συνοδοποιρία μετ' ἀγωγιατῶν, ἀρχαίων παλληκαρίων. Διηγῆσις τῶν κατορθωμάτων των.

— 3/15 Ἰανουαρίου. Διαβάσις τοῦ Σαρανταποτάμου. Ωραῖον δάσος ἐκ πευκῶν βητινοφόρων.

— 4/16 Ἰανουαρίου. Ἀφιξις εἰς Ἀθήνας.»

Μετὰ τὴν εἰς Ναύπλιον ἐπάνοδον καὶ τὴν ἐπαγάληψιν τῆς ἐν τῇ Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπηρεσίας του, παύει ἐκ νέου ὁ Ἐιχτάλ σημειῶν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τὰς καθημερινὰς ἐντυπώσεις του. Αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ Στερεῇ περιουσίας γραφεῖσαι μαρτυροῦν τὴν ἀξίαν τοῦ ἐν τῷ γραφεῖν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας συμβούλου. Μεθ' ἡπόσης προσοχῆς καὶ νοηροσύνης ἐπεξεργάζεται τὰ πάντα, μεθ' ὁπίσου ζήλου καὶ ὁπίσου πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης φαίνεται ἀφοσιούμενος εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἰδίου, ἐκ τῆς περὶ τῆς παύσεώς του ἀλληλογραφίας, πῶς ἐξετίμα ὁ Κωλέττης τὸν Γάλλον ὑπάλληλόν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μάουρερ, ἡμιλῶν περὶ τῆς ιδρύσεως καὶ τῶν ἔργων τοῦ Γραφείου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἀπονέμει ἀνεπιφυλάκτως πάντα ἔπαινον εἰς τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ τε Ἐιχτάλ καὶ τοῦ Roujoux (1).

Ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Μάουρερ ὑπάρχον λεπτομέρειαι τινὲς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως τοῦ Γραφείου τούτου, ὅστις ἦτο κυρίως ἡ δι' ἀποικισμῶν ἀξίησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ βελτιώσις τῆς ἀθλίας μετὰ τὸν ἀγῶνα καταστάσεώς της. Ὁ Ἐιχτάλ αὐτὸς ἠδύνατο διὰ τῶν ἀπομνημονευμάτων του νὰ συμπληρώσῃ τὰς περὶ τῶν πρὸς τοῦτο ἐνεργειῶν πληροφορίας, ἀποκαλύπτων καὶ τοὺς λόγους τῆς ἀποτυχίας. Ἀτυχῶς, οὔτε τὸ ἡμερολόγιον οὔτε τὰ συνοδευόντα ἔγγραφα διαφωτίζουν τὴν σελίδα ταύτην τῆς Κυβερνητικῆς ἱστορίας τοῦ νεοσυστάτου Βασιλείου. Ἀλλως δὲ ἡ ἐν Ἑλλάδι διαμονὴ του δὲν παρετάθη ἐπὶ πολὺ πλεόν. Τὴν 6ην Ἰουνίου 1835 παρουσιασθεὶς ἐν Ἀθῆναις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ὀθωνος τὸν ἀπεχαιρέτισε, μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθηνῶν μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὁπόθεν, τὸ ἑσπέρας τῆς 11 Ἰουνίου, ἀπέπλευσαν ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἡ Ἀρμεμισία. Τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀφίχθη εἰς τὸν λιμένα τοῦ Τουλῶν. Ἐκτοτε δὲν ἐπανείδε τὴν Ἑλλάδα.

Διατὶ ἀνεχώρησε;—Ἰδοὺ μεταγενεστέρα, ἀλλ' ἀχρονολόγητος, περὶ τούτου ἔγγραφῇ ἐν τῷ σημειωματαρίῳ του: « Παρήτησα τὴν Ἑλλάδα αὐτὴν μετὰ τὴν ἐνηλικιότητα τοῦ Βασιλέως, αὐτοῦ τοῦ Ἀρμανσπεργ ἀρχιγραμματέως

(1) 18a Das Griechische Volk κατ. von Georg Ludw. von Maurer. Heidelberg. 1835. Τόμ. Β', σελ. 99.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βιέρν καὶ Ἀνδρέου Λορῆ) [Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

ΙΘ'.

Πυροβολισμοί.

Περὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ὁ Ἐρικ καὶ ὁ Ἐρσεβον καταπεπονημένοι εἰσέδυσαν εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων, καὶ ἐξηπλώθησαν ἐγγύς ἀλλήλων, μεταξὺ δύο βυτινῶν, παρὰ τὴν θερμὴν τοῦ Κλάας δορᾶν, ὅπου δὲν ἐβράδυναν ν' ἀποκοιμηθῶσιν. Ὅτε ἀφικνίσθησαν ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη ἀναβῆ ὑπὲρ τὸν ὄριζοντα, ὁ οὐρανὸς ἐγένετο ἀνεφελὸς καὶ κυκνοῦς καὶ ἡ θάλασσα γαληνιαία. Τὸ πελώριον τριῆμα τοῦ πάγου ἐφ' οὗ ἔπλεον, ἔνεκα τῆς ἡμέρας καὶ κανονικῆς αὐτοῦ κινήσεως ἐφαίνετο ἀκίνητον. Ἀλλὰ κατὰ τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα γιγαντιαῖοι κρυστάλλοι ἐκυλίοντο, φερόμενοι μεθ' ὀρμῆς, συρρασσόμενοι κατ' ἀλλήλων. Τὸ ὑπὸ τῶν κρυστάλλων τούτων ἀποτελούμενον γραφικὸν τοπίον, ἀνταντακλῶν ἢ διαλύον, ὡς πρίσμα, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ἦτο ἐν τῶν θαυμασιωτέρων ἐξ ὅσων ποτὲ εἶχεν ἰδῆ ὁ Ἐρικ. Καὶ ὁ Ἐρσεβον αὐτὸς, ὁ ἐλαχίστην βοήθην ἔχων ἐν γένει, ἰδίᾳ δ' ἐν ἡ εὐρίσκειτο δεινῇ περιστάσει, εἰς τὸ θαυμάζειν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀρκτύρας φύσεως, κατεμαγεύθη ὑπὸ τῆς καλλονῆς τοῦ θεάματος.

—Τὶ καλὰ ποῦ θὰ ἦταν νὰ κυττάξῃ κανεὶς ὅλη αὐτὴ τὴν ὠμορφιὰ ἀπὸ τοῦ κατάστραμα ἐνὸς πλοίου! εἶπε στενάζων.

—Μπᾶ! ἀπήνητησεν ὁ Ἐρικ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ εὐθυμίας, ἐν εὐρισκόμεθα ἐπάνω εἰς πλοῖον, θὰ εἴχομεν τὸν νοῦν μας πῶς ν' ἀποφωγώμεν αὐτοὺς τοὺς πάγους καὶ νὰ μὴ κατακοιμηθῶμεν, ἐν ᾧ ἐπάνω εἰς τὸ νησί μας δὲν φοβόμεθα τίποτε ἀπ' αὐτὰ.

Βεβαίως ἀισοδοξότερα τῶν πραγμάτων ἐποφίς δὲν ἦτο δυνατὴ. Ὁ Ἐρσεβον ὑπεμειδίασε Ὀλιβερώς. Ἀλλ' ὁ Ἐρικ δὲν ἀπεκαρτέρει.

—Δὲν εἶνε ἐκτακτὸν εὐτύχημα ὅτι ἔχομεν μαζί μας τὴν ἀποθήκην αὐτὴν τῶν τροφίμων; προσεῖπεν. Ἡ κατάστασις μας θὰ ἦτο πραγματικῶς ἀπελπιστικὴ ἐν δὲν εἴχομεν τίποτε. Ἀλλὰ μὲ εἰκοσι βαρέλλια παξιμαδιῶν, κατυσμένου κρέατος καὶ βουτίου, μὲ τὰ ὄπλα μας καὶ τὰς φυσίγγιθῆκας μας γεμάτας τί φόβον ἔχομεν; Τὸ πολὺ πολὺ νὰ ταξειδεύσωμεν μερικὰς ἐβδομάδας χωρὶς νὰ ἴδωμεν στερεάν. Ὅχι ἰδῆς, πατέρα, ὅτι ἀπὸ τὸν κίνδυνον τούτον θὰ σωθῶμεν ὅπως ἐσώθησαν οἱ ναυαγοὶ τῆς Χάνσας.

—Τῆς Χάνσας; ἠρώτησε περιέργως ὁ Ἐρσεβον.

—Ναί, ἐνὸς πλοίου τὸ ὄποιον τῷ 1869 ἦλθεν εἰς τὰς πολαικὰς θαλάσσας. Μερικοὶ ἄνδρες

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

του πληρώματός του ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐπάνω εἰς ἓν μέγαν κομμάτι πάγου, εἰς τὸ ὅποιον μετέφερον τροφὰς καὶ κάρβουνα. Ἐξήμισυ μῆνας ἔμειναν ἐπ' αὐτοῦ, ἐταξείδευσαν χιλιάδας μίλλια, καὶ ἐπὶ τέλους ἐφθασαν εἰς τὰ ἀρκτικά μέρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

— Ἀμποτε καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν αὐτὴν τὴν τύχην! εἶπε στενάζων ὁ Ἐρσεβόν... Ὡς τόσο βίως καλὰ θὰ κάμωμε, θαρρῶ, νὰ τσιμπήσωμε καὶ κἄτι.

— Σύμφωνος, εἶπεν ὁ Ἐρικ. Μία γαλέτα καὶ ἓνα κομμάτι καπνιστοῦ κρέατος διόλου δὲν θὰ μὲ δυσαρστέησούν.

Ὁ Ἐρσεβόν ἐξέβαλεν δύο βυτινῶν διπυρίτην καὶ τεταριγευμένον βόειον κρέας· διὰ τῆς αἰγμῆς δὲ τοῦ μαχαιρίου αὐτοῦ ἤνοιξεν ἐν τῇ πλευρᾷ βύτιδος τινος ὅπην ἦν ἔβυσεν ἀμέσως διὰ πύματος κατασκευασθέντος ἐκ ξυλίνης στεφάνης. Εἶτα δ' ἤρξαντο ἀριστῶντες.

— Τὸ κομμάτι τοῦ πάγου μὲ τὸ ὅποιον ἐταξείδευαν οἱ ναῦται τῆς Χάνσας ἦτο μέγαν ὄσον τὸ ἰδικόν μας; ἠρώτησεν ὁ γέρον ἀλιεύς μετὰ δέκα λεπτά, ἅτινα ἰδαπάνησεν εὐσυνειδήτως εἰς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεών του.

— Δὲν τὸ πιστεύω· τὸ ἰδικόν μας θὰ ἔχη μῆκος δέκα ἢ δωδεκά χιλιομέτρων τοῦλάχιστον, ἐν ᾧ τῆς Χάνσας θὰ εἶγε μόλις δύο, ἐκτός τούτου εἶχε καταφαγωθῆ μετὰ ἕξι μηνῶν χρῆσιν. Οἱ δυστυχεῖς ναυαγοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ παραιτήσων τότε, διότι τὰ κύματα ἐφθασαν μέχρι τοῦ καταφυγίου των. Εὐτυχῶς εἶχον μίαν βάρκαν μὲ τὴν ὅποιαν ἠδύναντο νὰ μετακίβουν εἰς ἄλλο τεμάχιον πάγου ὅταν ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκοντο δὲν ἦτο πλέον κατοικήσιμον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπέρασαν ἀπὸ κρύσταλλον εἰς κρύσταλλον ὡς λευκαὶ ἄρκτοι, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἠτύχησαν τέλος νὰ ἐπανίδουν τὴν στερεάν.

— Ἄ! βλέπεις; εἶπεν ὁ Ἐρσεβόν, αὐτοὶ εἶχον βάρκαν ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν. Ἄν δὲν ἐμβούμε μέσα εἰς κανέν ἄδειο βαρέλι, δὲν βλέπω πῶς θὰ εἰσπορέσωμε νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ ἐπάνω!

— Ὅ,α τὸ ἰδοῦμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, ἀπεκρίθη ὁ Ἐρικ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ χρέος μας εἶνε νὰ περιέλθωμεν ὅλον τὸ νησί μας καὶ νὰ τὸ ἐξετάσωμεν.

Ὁ Ἐρσεβόν καὶ ὁ Ἐρικ ἀνηγέρθησαν, ἀμφότεροι δὲ ἀνερχήθησαν εἰς ὕψωμα τι πάγων καὶ χιόνων ὅπως λάθωσι γενικὴν ἰδέαν τοῦ τμήματος ἐκεῖνου τοῦ πάγου ὁμοίως δὲ πρὸς μακρὰν σχεδίαν ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν πρὸς νῆσον δωδεκά ἢ καὶ δεκαπέντε ἴσως χιλιομέτρων μῆκος ἔχουσαν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἕκρου, σχηματίσθαι χονδροειδῶς τεράστιον κῆτος ἐξηλωμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πολυ-

κοῦ ὤκεανου. Ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων ἔκειτο ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς περιστάσεως τὴν κεφαλὴν τοῦ κῆτους. Ἄλλ' ἦτο ἀρκούντως δυσχερὲς νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ ἀληθοῦς σχήματος τῆς νήσου. Πλείστοι λοφίσκοι καθίστων ἀνώμαλον τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀποφράσσοντες πανταχόθεν τὴν θέαν. Τὸ ἄκρον, ὅπερ τὴν προτεραιάν ἀπετέλει τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, ἦτο τὸ μᾶλλον ἀπομακρυσμένον. Ἀπεφάσιον δὲ νὰ τραπῶσι τὸ πρῶτον πρὸς τὴν διέυθυνσιν ταύτην. Καθόσον δ' ἠδυνήθησαν νὰ ἐξκριβώσωσιν, ὡς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἡλίου, ὁ αὐχὴν ἐκεῖνος τῆς κρυσταλλώδους στερεᾶς ὅστις πρὶν ἀποσπασθῆ τῆς συμπαγοῦς ἐκτάσεως ἐξετείνετο πρὸς δυσμὰς, νῦν εἶχε στραφῆ πρὸς βορρᾶν. Ἐβλόγως λοιπὸν συνεπέρανον ὅτι ἡ νῆσος ἔπλεε πρὸς νότον, φεραμένη ὑπὸ τῶν ρευμάτων ἢ τοῦ ἀνέμου, καὶ ἡ ἐξαφάνισις δὲ πλέον παντὸς ἔχους τοῦ μακροῦ ἔρκου τῶν πάγων, ὅπερ ἐξετείνετο περὶ τὴν ἐβδομηκαστὴν ὁγδόην παράλληλον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἐπεκέρου πληρέστατα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἡ νῆσος ἦτο χιονοστρεπῆς, ἐπὶ τῆς χιόνος δὲ ταύτης ἐφαίνοντο ἐνίοτε μελανὰ στίγματα ἅτινα ὁ Ἐρσεβόν ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦσαν «οὐγιόκ.» Ἐὰ γενειοφόρα ἀμφίβια ταῦτα ἐφώλευον ἀναμφισβόλως ἐν ῥωγμαῖς ἢ τρώγλαις, νομίζοντα δ' εἶναι ἀπηλλαγμένα παντὸς κινδύνου, ἐθερμαίνοντο εἰς τὸν ἥλιον.

Ὁλόκληρον ὄραν ἐβάδισαν ὁ Ἐρικ καὶ ὁ Ἐρσεβόν ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου. Διερκῶς δὲ ὠδύσαν παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν διότι οὕτω ἠδύναντο νὰ ἐξερευνώσῃ τὴν τε θάλασσαν συγχρόνως καὶ τὴν νῆσον. Συχνάκις ὁ Κλάας προτρέχων, ἔτρεπεν εἰς φυγὴν οὐμνοκτινὰ, ὅστις σκαιῶς συρόμενος μέχρι τοῦ χείλους τοῦ παγικοῦ πεδίου ὤρμα εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐυχερέστατον ἦτο εἰς τοὺς δύο ναυαγοὺς νὰ φονεῖσασιν πολλοὺς. Ἀλλὰ πρὸς τί ἀπ' οὗ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνάψωσι πῦρ ὅπως ὀπτήσωσι τὴν ἄλλως ἄβρῶν σάρκα τῶν ζῴων τούτων; Ὁ Ἐρικ ἄλλας εἶχε μερίμνας· ἐξήταξε συντόμως τὸ ἔδαφος τῆς νήσου καὶ ἐβεβαίωτο ὅτι δὲν ἦτο ὁμογενές. Πολλὰ ῥωγμὰ ἐκτεινόμενα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐφ' ἅπαντος τοῦ πλάτους τοῦ παγικοῦ πεδίου ἐνέπνεον τὸν φόβον μὴ ὅμα τῇ πρώτῃ συγκρούσει κατατμηθῆ εἰς πολλὰ τεμάχια. Εἶνε ἀληθές ὅτι καὶ τὰ τεμάχια ἐκεῖνα θὰ εἶχον ἐπαρκῆς μέγεθος. Ἀλλὰ καὶ μόνῃ ἢ πιθανότης ὁμοίου δυστυχήματος ἐπιθανάγκαζεν αὐτοὺς νὰ μένωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον παρὰ τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων, ἂν μὴ ἤθελον νὰ εὐρεθῶσιν αἰφνης μακρὰν αὐτῆς. Αἱ ῥωγμὰ ἐκεῖνα ἄλλως τε ἐκαλύπτοντο πανταχοῦ ὑπὸ πυκνοῦ στρώματος χιόνος πεσοῦσης τὴν προτεραιάν, ἧτις τηκομένη ἤρξατο νὰ πληροῖ ἢ τοῦλάχιστον νὰ δια-

νάτῃ αὐτάς. Ὁ Ἐρικ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξακριβώσῃ μετὰ προσοχῆς ὅποιον ἐκ τῶν οὕτω διακεχωραγμένων τμημάτων ἦτο τὸ μείζον καὶ στερεότερον ὅπως ἐν αὐτῷ ἐγκαταστῶσι μετακομίζοντες καὶ τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν ταῦτον ὁ Ἐρσεβόν καὶ ὁ Ἐρικ ἐξηκολούθησαν τὴν ἐξερευνησιν τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς ἐπὶ μικρὸν ἀναγκυθέντες. Ἐπορεύοντο δὲ παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐκείνην τῆς παγικῆς στερεᾶς, ἧτις πρὸ δύο ἐπι ὠρῶν ἀπετέλει τὴν παραλλίαν τοῦ κόλπου, εἰς ὃν εἶχεν ἀποκλεισθῆ τὸ ἀμερικανικὸν θαλάμηον. Ὁ Κλάας προέτρεχε, ἐφαίνετο δ' ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῷ ἀληθεῖ στοιχείῳ του ἐπὶ τοῦ χιονώδους ἐκεῖνου τάπητος, ὅστις ἐνεμύνησεν αὐτῷ ἀναμφισβόλως τὰς πεδιάδας τῆς Γροιλανδίας.

Ἀφνης ἤρξατο ὁρραίνόμενος τὸν ἀέρα καὶ ἀπῆλθεν ὡς βέλος, μετ' ὀλίγον δ' ἔστη ἐνώπιον πράγματός τινος ὑπὸ σωροῦ πάγων ἀποκρυπτόμενου.

— Ἡ οὐγιόκ ἢ φώκη θὰ εἶνε πάλιν! εἶπεν ὁ Ἐρικ ἐξακολουθῶν ἤρεμον τὸ βῆμά του.

Ἄλλ' οὔτε οὐγιόκ οὔτε φώκης σῶμα ἦτο τὸ κείμενον παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς νήσου. Ἦτο σῶμα ἀνθρώπου, ἀνθρώπου ἀνισιθῆτου καὶ καθημαγμένου, ὅστις καθόσον ἐφαίνετο ἐκ τῆς δερματίνης αὐτοῦ στολῆς δὲν ἦτο βεβαίως ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς Ἀλίαςκας. Ὁ Ἐρικ ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἔχοντος πυκνὴν καὶ ἐρυθρὰν τὴν κόμην καὶ σιμὴν ὡς αἰθίοπος τὴν βίνα.

Ὁ Ἐρικ πρὸς στεγνὴν ἐνόμισεν ὅτι ὠνευεῖτο. Ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἤνοιξε τὸ ἐσωκάρδιον τοῦ ἀνισιθῆτου ἀνδρὸς καὶ ἀπαγύμνωσε τὸ στήθος του. Τούτο δ' ἐπράξεν ὅπως ζητήσῃ μᾶλλον ὄνομα τι ἢ ὅπως ἔδῃ ἂν ἐπάλλετο ἢ καρδίαν.

Τὸ ζητούμενον ὄνομα εὐρίσκετο ἐστιγμένον ἐν τὸς χονδροειδοῦς θυρεοῦ: «*Πατρικίος Ὀδόνογαν Κυρθία*».

Καὶ ἡ καρδίαν ἐπάλλετο!.. Καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος δὲν ἦτο νεκρός!.. Ἐφρεν ἐπὶ κεφαλῆς εὐρὺ τραῦμα, ἔτερον ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους μάλωπα παρακωλύοντα μὲγάλως τὰς ἀναπνευστικὰς αὐτοῦ κινήσεις.

— Πρέπει νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς τὸ ἀσυλὸν μας, νὰ τὸν περιποιηθῶμεν, νὰ τὸν ζωντανεύσωμεν! ἐφώνησεν ὁ Ἐρικ. Καὶ προσεῖπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὡσεὶ ἐφοβεῖτο μὴ ἀκουσθῆ:

— Εἶνε αὐτός, πατέρα, αὐτός ποῦ ζητοῦμεν τόσα ἔτη τώρα καὶ δὲν τὸν εὐρίσκωμεν, ὁ Πατρικίος Ὀδόνογαν!.. Τὸν εὐρίσκωμεν καὶ εἶνε μισοκπολιμένος!..

Ἡ σκέψις ὅτι τὸ ἀπόκρυφον τοῦ βίου αὐτοῦ ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ καθημαγμένον ἐκεῖνο κρανίον πυρετώδη φλόγα ἀνήπτεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ Ἐρικ. Ὁ Ἐρσεβόν μαντεύσας τί συνέβαιναν ἐν αὐτῷ ἀνύψωσε τοὺς ὤμους του· ἐφαίνετο δὲ λέγων:

— Μεγάλο διάφορον θὰ ἔχῃς ἂν μάθης τώρα τὴν καταγωγὴ σου!.. Εἰς τὴν κατάστασι ποῦ εἴμεθα ἡμεῖς τώρα τί μὰς ἀφελοῦν τὰ κρυφὰ τοῦ κόσμου;

Ἐν τούτοις ἔλαβε τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐν ᾧ ὁ Ἐρικ ἐκράτει αὐτὸ ἀπὸ τῶν βραχιόνων, οὕτω δὲ φέροντες αὐτὸ ἐκίνησαν πρὸς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων.

Ὁ τραυματίας τότε ἤνοιξεν ἐκ τῆς κινήσεως τοὺς ὀφθαλμούς. Σχεδὸν δ' ἀμέσως δριμύ ἔλγος αἰσθανθεὶς ἐκ τῶν τραυμάτων του ἐξέβαλεν οἰμωγὴν, ἐν ᾗ εὐκρινῶς ἠκούετο ἡ ἀγγλικὴ λέξις «*δρίγκ*» — νὰ πῶ!

Ἐπειδὴ δ' ἦσαν μακρὰν εἰσέτι τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων ὁ Ἐρικ ἀπεφάσισε νὰ μὴ προχωρήσῃ περαιτέρω, ἀλλὰ νὰ ἐξαπλώσῃ τὸν τραυματικὸν παρὰ λοφίσκον τινὰ ἐπὶ στρώματος χιόνου καὶ νὰ θέσῃ εἰς τὰ χεῖλην του τὴν φιάλην τοῦ ρουμίου αὐτοῦ.

Ἦτο σχεδὸν κενὴ αὐτή, ἀλλ' ὅσας σταγόνας κατέπιεν ὁ Ὀδόνογαν ἀνεζωογόνησεν αὐτόν. Περιέβλεψε δὲ κύκλῳ, ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμὸν καὶ εἶπε:

— Ποῦ εἶνε ὁ Ἴζων;

— Σὰς εὐρήκαμεν μόνον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν αὐτῆς τῆς νήσου, εἶπεν ὁ Ἐρικ. Ἦσθε πρὸ πολλοῦ ἐδῶ;

— Δὲν εἰζεύρω, ἀπήντησεν ὁ τραυματίας δυσχερῶς ἀναπνεύων. Δόστε μου νὰ πῶ κα' ἄλλο, εἶπε παρατηρῶν ἀσκαρδόμακτι τὸν Ἐρικ.

Πῶν δὲ τὸ ὑπολειπόμενον τῆς φιάλης ἀνέλαβε δυνάμεις ὅπως ἠμιλήσῃ.

— Ὅταν ἐξέσπασεν ἡ φουρτοῦνα, εἶπε, τὸ «*Αλβατρος*» ἦταν γὰρ νὰ βουλιάζῃ. Κάμπισοι πρόλαβαν καὶ πῆδῃσαν ἵστές βάρκες, οἱ ἄλλοι χάθηκαν. Ἐμένα μοῦ ἔκανε νεῦμα ὁ Ἴζων νὰ ἐμβῶ μαζί του εἰς ἓνα ἀκαγιακὸν» κρημασμένο «στὴ πρῶμνη» οἱ ἄλλοι δὲν τὸ καταδέχονταν γιὰτὶ ἦταν μικρὸ, μὰ δὲν ἤξευραν πῶς ἦταν ἐπιτήδης καρμωμένο.. Μονάχα ἐρεῖς εὐρήκαμε ζωντανὸν ἔξω ὄλας τῆς ἄλλης σκαμπαθῆς τῆς ἀναποδογύρισεν ἡ φουρτοῦνα· κα' ἡμεῖς κτυπήσαμε φοβερὰ πᾶνω ἔστους πάγους ὅταν τὰ κύματα ἐτίναξαν ἐξω μὲ ὄρμη τὸ ἀκαγιακὸν μας» μὰ ἐσυρτήκαμε ὅπως ὅπως παρὰ μέσα γὰρ νὰ μὴ μὰς φθάσουν, προσμένοντας νὰ ζημερώσῃ!.. Τὸ πρῶτ' ὁ κύρ Ἴζων ἐπῆγε ναυρῆ καμμιὰ φώκη ἢ κανένα πουλὶ γὰρ νὰ φάμε. Ἀπὸ τότε δὲν τὸν ματάειδα..

— Αὐτός ὁ κύριος Ἴζων εἶνε ἀξιωματικὸς τοῦ «*Αλβατρος*»; ἠρώτησεν ὁ Ἐρικ.

— Εἶνε ὁ πλοίαρχος, ἀπεκρίθη ὁ Ὀδόνογαν διὰ τόνου φωνῆς ὑπερβαίνοντος ἐκπληξίν τινα ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ.

— Ἀλλὰ πλοίαρχος δὲν εἶνε ὁ Τούδωρ Βράουν;

— Δὲν... δὲν εἰζεύρω... εἶπε διατάζων ὁ τραυ-

ματίας, διαλογισθείς ἴσως ἔτι εἶπε περισσότερα τοῦ δέοντος.

Ὁ Ἔρικ δὲν θεωρῆσε φρόνιμον νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἐίχε τόσα ἄλλα νὰ ἐρωτήσῃ!

— Προχθὲς, εἶπεν εἰς τὸν Ἴρλανδόν, καθήσας παρ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς χιόνης, δὲν ἠβλήσατε νὰ ἔλθετε εἰς τὸ πλοῖόν μου διὰ νὰ ἠμιλήσετε μαζί μου, καὶ ἡ ἀρνησίς σας αὐτὴ ἐπρεξένησεν, ὅπως εἰξεύρατε, πολλὰ δυστυχήματα! Ἄλλὰ τώρα ὅπου συνηντήθημεν, ὡς ἠμιλήσωμεν σοβαρὰ, ὡς γνωστοὶ ἄνθρωποι! Ἐύρισθε ἐπάνω εἰς ἓνα κομμάτι πάγου, πληγωμένος, χωρὶς τροφάς, καὶ δὲν εἴπατε μόνος σας νὰ σωθῆτε ἀπὸ τὸν φοβερόν θάνατον ὅπου σὰς προσμένει!.. Ὁ θεὸς πατῆρ μου καὶ ἐγὼ ἔχομεν ὅ,τι σὰς λείπει, τροφάς, ὄπλα, ρούμι!.. Ἐχομεν μεγάλην διάθεσιν νὰ σὰς περιποιηθῶμεν, νὰ τὰ μοιρασθῶμεν ὅλα μαζί σας καὶ νὰ σὰς ἰατρούσωμεν!.. Ἀντὶ ὧν αὐτῶν δὲν θὰ μὰς δείξετε καὶ σεῖς ὀλίγην ἐμπιστοσύνην;

Ὁ Ἴρλανδὸς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Ἔρικ ἀναποφάσιστον βλέμμα, ἐν ᾧ ἡ εὐγνωμοσύνη ἐφαίνετο ἀναμειγνυομένη πρὸς τὸν φόβον, — ζοφερόν καὶ ἀόριστόν τινα φόβον.

— Κατὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ μοῦ ζητᾶτε! εἶπεν.

— Ὡ! τὸ εἰξεύρατε τί ζητῶ! ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ προσπαθῆσας νὰ μειδιάσῃ καὶ λαθὼν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὰς τοῦ τραυματίου. Σὰς τὸ εἶπα προχθὲς εἰξεύρατε τί ἔχω ἀνάγκη νὰ μάθω, τί ἤλλα ἔως εἰς τὰς πολιτικὰς θαλάσσας νὰ ζητήσω!.. Ἐλάτε, Πατρίκιε Ὀδόνογαν, εἰπάτε μου αὐτὸ τὸ μυστικόν, τὸ ὅποιον ἔχει δι' ἐμὲ τὸσον μεγάλην σημασίαν, εἰπάτε μου τί εἰξεύρατε διὰ τὸ «παιδί τοῦ σωσιβοῦ»! Εἰπάτε μου πῶς εἴπατε νὰ ἐπανεύρω τὴν οἰκογένειάν μου!.. Τί φοβεῖσθε; Τί κίνδυνον τάχα τρέχετε ἂν μοῦ φανερώσετε ὅσα σὰς ἐρωτῶ;

Ὁ Ὀδόνογαν δὲν ἀπειρίνετο ἀλλ' ἐφαίνετο σταθμίζων διὰ τοῦ ἀπημυθισμένου αὐτοῦ νοῦς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἔρικ.

— Μὰ, εἶπε τέλος, ἂν γλυτώσωμε ἀπὸ δ'αὐ, ἂν φθάσωμε σὲ μιὰ χώρα ποῦ ἔχει δικαστήρια, θὰ κατοπάθω!

— Ὁχι, πᾶς τὸ ὀρκίζομαι!.. Σὰς τὸ ὀρκίζομαι εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερώτερον! ἐφώνησεν ἐνθέρμως ὁ Ἔρικ. Ὅ,τι καὶ ἂν ἐκάματε εἰς ἐμένα ἢ εἰς ἄλλους, σὰς δίδω τὸν λόγον μου ὅτι δὲν θὰ πάθετε τίποτε!.. Ἐπειτα συμβαίνει κ' ἐν ἄλλο τὸ ὅποιον σεῖς δὲν γνωρίζετε, καθὼς φαίνεται ὅλα ἐκεῖνα τὰ γεγονότα παρεγράφησαν, δηλαδὴ ὅ,τι δὴποτε καὶ ἂν ἐπράξατε, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν ἀπὸ τότε εἴκοσι ἔτη, ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα νὰ σὰς ζητήσῃ λόγον!

— Ἀλήθεια; ἠρώτησεν ὁ Πατρίκιος μετὰ τινος ἔτι δυσπιστίας. Μὰ ὁ κύριος Ἰζὼν μὲ εἶπε πῶς τὴν Ἀλάσκα τὴν ἔστειλε ἡ ἀστυνομία καὶ ὁ ἴδιος τοῦ εἶπατε διὰ δικαστήρια!..

— Ναί, ἀλλὰ διὰ μιαν τωρινὴν ὑπόθεσιν καὶ ὄχι παλαιάν, διὰ κάποιον δυστύχημα τὸ ὅποιον μὰς συνέβη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ταξιδίου μας!.. Νὰ εἰσθε βέβαιος, Ὀδόνογαν, πῶς ὁ Ἰζὼν σὰς ἐπερίπαιξε. Χωρὶς ἄλλο, ἔχει κάποιον συμφέρον διὰ νὰ μὴν ἠμιλήσετε.

— Καὶ βέβαια ἔχει συμφέρον! εἶπεν ὁ Ἴρλανδὸς μετὰ πεποιθήσεως. Μὰ δὲν μοῦ λέτε ποῖος σὰς εἶπε πῶς ἐγὼ ξεύρω τὸ μυστικόν;

— Ὁ Βόουλες καὶ ἡ γυναῖκά του, τοῦ κρατοῦν τὸ ξενοδοχεῖον ἡ Ἐροθρὰ Ἀγκυρα εἰς τὸ Βρουκλίν· αὐτοὶ σὰς ἤκουσαν πολλὰς φορὰς νὰ ἠμιλήτε διὰ τὸ «παιδί τοῦ σωσιβοῦ».

— Ἀλήθεια! εἶπεν ὁ Ἴρλανδός.

Ἐμεινε δὲ σύνουσις στιγμῆς τινας ἔτι.

— Τὸ λοιπὸν δὲν σὰς ἔστειλε ἡ ἀστυνομία; ἐπανέλαθεν.

— Ὁχι, — τί ἀνόητος ἰδέα εἶνε αὐτὴ, Πατρίκιε; — Ἦλθα μόνος μου, ἀπὸ τὴν μεγάλην μου ἐπιθυμίαν, ἀπὸ τὴν δίδωσαν ποῦ ἔχω νὰ μάθω ποῖα εἶνε ἡ πατρίς μου, ποῖα εἶνε ἡ οἰκογένειά μου!..

Εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Ὀδόνογαν ἐπήνθησεν ὑπερήφανον μειδίαμα.

— Ἄ! αὐτὸ θέλετε νὰ μάθετε; εἶπε. Τὸ λοιπὸν, ἀλήθεια, εἴπατε νὰ σὰς τὸ εἶπῶ ἐγὼ!.. Ἀλήθεια, τὸ ξέρω!..

— Εἰπάτε το, Ὀδόνογαν, εἰπάτε το! ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ ἰδὼν αὐτὸν δισταζόντα πάλιν. Εἰπάτε το καὶ σὰς ὑπόσχομαι νὰ σὰς συγχωρήσω ἂν μοῦ ἐκάματε τίποτε κακόν, νὰ σὰς εὐγνωμονῶ, καὶ νὰ σὰς ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ὁ Ἴρλανδὸς ἔρριψε βλέμμα πλήρες πόθου πρὸς τὴν φιάλην τοῦ ρουμιού.

— Ἐπράθησε ὁ λάρυγγάς μου ἀπὸ τὸ λέγε λέγε, εἶπε. Δόστε μου ἴλιγον ρούμι ἀκόμα!..

— Ἡ φιάλη δὲν ἔχει πλέον μέσα, ἀλλὰ θὰ πᾶμε νὰ σὰς φέρωμεν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην μας. Ἐκεῖ ἔχομεν δύο μεγάλα βαρέλια, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ δοῦς τὴν φιάλην εἰς τὸν Ἐρσεβον.

Οὗτος δὲ ἀπεμακρύνθη παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κλάας.

— Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, προσεῖπεν ὁ νέος στραφεὶς πρὸς τὸν τραυματίαν. Ἐμπρὸς λοιπὸν, καλέ μου Πατρίκιε, φανερώσατέ μου τὸ μυστικόν!.. Ἐλάτε σεῖς εἰς τὴν θέσιν μου! Ἐποθέσατε πῶς εἰς ὄπλον σας τὴν ζωὴν δὲν εἰξεύρατε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου σας, τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς σας, καὶ ὅτι εὐρίσκεσθε ἐμπρὸς εἰς τὸν μόνον ἄνθρωπον ὁ ὅποιος τὰ εἰξεύρει διὰ αὐτὰ, καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει νὰ σὰς φανερώσῃ τὸ πολῦτιμον αὐτὸ μυστικόν, τὴν στιγμὴν ἴσα ἴσα ὅπου τοῦ ἐσώσατε τὴν ζωὴν! Δὲν εἶνε

σκληρόν, Πατρίκιε; δὲν εἶνε πολὺ σκληρόν;... Δὲν σὰς ζητῶ τίποτε ἀδύνατον, δὲν σὰς ζητῶ νὰ κατηγορήσατε τὸν ἑαυτὸν σας, ἂν ἐκάματε καμμίαν κακὴν πράξιν!.. Δόσατέ μου μικρὰν μόνον πληροφορίαν, δείξατέ μου μόνον τὰ ἴχνη πῶς νὰ εὐρῶ τὴν οἰκογένειάν μου, τίποτε ἄλλο δὲν ζητῶ!..

— Ἄφ' οὗ εἶν' ἔτσι θὰ σὰς εὐχαριστήσω; εἶπεν ὁ Πατρίκιος προφανῶς συγκινημένος. Θὰ ξεύρατε, πιστεύω, πῶς ἤμουν μαθητευόμενος 'ς τὴν Κονθία!..

Ἄλλ' αἰζήνης ἐσταμάτησε.

Ὁ Ἔρικ ἐκρέματο, ὡς εἶπε, ἀπὸ τῶν χεῖλών του!.. Ἠγγίξε τέλος εἰς τὸ πλοῖον τέρμα!.. Ἐμελλε νὰ ἴδῃ λυόμενον τὸ μυστηριώδες αἶνγμα τοῦ βίου του, νὰ γνωρίσῃ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς πατρίδος του! Πράγματι, ἡ ἐλπίς αὐτὴ δὲν ἐφαίνετο χιμαίρικῃ!.. Συντόμως προσέχων εἰς τοὺς λόγους τοῦ τραυματίου, προσήλω ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα, ἔτοιμος νὰ καταπῆρ ἀπλήστως ὅσα ἐμελλε νὰ ἐκστομίσῃ. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ διέκοπτε τὴν ἀφήγησιν ἐκείνην, οὔτε διὰ νεύματος κ' ἂν. Δὲν ἰνόησε δὲ ὅτι σικ' τις ἀνέθορεν ὀπίσω αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ θέα τῆς σικ' ἐκείνης διέκοψεν ἀποτόμως τὴν διήγησιν τοῦ Πατρίκιου.

Ὁ κύρ Ἰζὼν! ἐψήθησεν τεταραγμένος ὡς μαθητῆς, ὅστις φαρᾶται φλωαρῶν.

Ὁ Ἔρικ στραφεὶς εἶδε τὸν Τούδωρ Βράουν ὁρῶν πρὸ παρακειμένου λοφίσκου, ὅστις εἶχεν ἀποκρύψῃ τέως αὐτὸν τῶν βλεμμάτων. Ἡ ἀναφώνησις τοῦ Ἴρλανδοῦ ἐπέβεβαίον τὴν ἐν τῷ νῆϊ αὐτοῦ πρὸ μικροῦ γεννηθεῖσαν ὑπόνοιαν, ὅτι ὁ Ἰζὼν καὶ ὁ Τούδωρ Βράουν ἀπετέλουσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔμπορον.

Ἀλλὰ μόλις προέλαθε νὰ διατυπώσῃ κατὰ διάνοιαν τὸ συμπέρασμα τούτου.

Δύο πυροβολισμοὶ, ἐν διαστήματι τριῶν δευτερολέπτων ἀπ' ἀλλήλων ἀκουσθέντες ἔρριψαν ἀναίσθητα δύο πτώματα.

Ὁ Τούδωρ Βράουν σκοπεύσας ἐφάνεσε τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ὅστις ἐξέπνευσεν ἐν ἀκαρεῖ. Ἀλλὰ πρὶν καταδιβάσῃ τὸ ὄπλον τοῦ Ὀδόνογαν Βράουν ἐβλήθη διὰ σφαίρας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ κατέπεσε πρηνῆς.

— Καλὰ ἔκαμα νὰ γυρίσω ὀπίσω, ἄμα εἶδα ὑποπτα πατήματα ἐπάνω 'ς τὰ χιόνια! εἶπεν ὁ Ἐρσεβον, πλησιάζσας καὶ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ καπνίζον ἔτι τὸ ὄπλον αὐτοῦ.

K'

Τὸ τέρμα τοῦ περιπλοῦ.

Ὁ Ἔρικ ῥήξας κραυγὴν ἔπεσε γονυκλινῆς πρὸ τοῦ Πατρίκιου Ὀδόνογαν, ζητῶν ἐσχάτην τιμὰ πνοῆν ζωῆς, ἀκτινὰ τιμὰ ἐλπίδος!.. Ἄλλ' ὁ

Ἴρλανδὸς εἶχεν ἀποθάνῃ συμπααραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸ πολῦτιμον ἀπόκρυφον.

Ὁ δὲ Τούδωρ Βράουν κατέπεσε πρηνῆς, ὡς εἶπομεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐσφάδασε πρὸς στιγμὴν, αἱ χεῖρές του ἀφῆκαν τὸ ὄπλον ὑπερ ἐσφιγγόν τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεως, καὶ ἐξέπνευσεν οὐδὲ λέξιν ἐκστομίσεως.

— Πατέρω, τί ἐκάματε; ἀνέκραξε πικρῶς ὁ Ἔρικ. Διατί μοῦ ἀφηρέσατε καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα ὅπου εἶχα νὰ γνωρίσω τὸ μυστικόν τῆς ζωῆς μου;.. Δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ τὸν συλλαβῶμεν αἰχμάλωτόν μας αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον;

— Καὶ νομίζεις ὅτι θὰ μὲς ἄφινε καιρόν; ἀπεκρίθη ὁ Ἐρσεβον. Ἡ δευτέρα τουφεκία ἦτο διὰ σέ, νὰ ἴσαι βέβαιος!.. Τὸν ἐκδικήθηκα διὰ τὸν φόνον αὐτοῦ τοῦ δυστυχισμένου, τὸν ἐτιμώρησα διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς Κρούας Ξέρας καὶ ἔπος καὶ δι' ἄλλα ἀκόμη, ὅ,τι κ' ἂν ἔγινε, δὲν λυποῦμαι!.. Τὴν διάφορον ἔχει, παιδί μου, νὰ μάθῃς ποῖα εἶνε ἡ γενεά σου, 'ς αὐτὴν τὴν θέσιν ποῦ εἴμεθα;.. Τὸ μυστικόν τῆς ζωῆς σου!.. σὲ λίγο, χωρὶς ἄλλο, θὰ πᾶμε νὰ φωτήσωμε τὸν ἴδιον τὸν Θεὸ νὰ μὰς τὸ φανερώσῃ!

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπέρανε τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἐρσεβον κανονοβολισμὸς ἠκούσθη. Ὁ ἀλεγέτις ὅτι ἦτο ἀπάντησις εἰς τοὺς πλήρεις ἀπειθοῦσας λόγους τοῦ γέροντος ἀλιείως ἀλλ' ἦτο βεβαίως ἀπάντησις εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου ἀκουσθέντας πυροβολισμούς.

— Τὸ τηλεβόλον τῆς Ἀλάσκας!.. Ἐσώθημεν!.. ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ ἀναγεγερθεὶς ὅπως ἀναβῆ λοφίσκον καὶ ἐρευνησῇ διὰ τοῦ βλεμματος τὴν ἀπέραντον πέριξ θαλάσσαν.

Κατ' ἀρχὰς εἶδε μόνον γυγανταίους ὄγκους πάγων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου φερομένους καὶ ταλανταμένους ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἀλλὰ πυροβολήσαντος μετ' ὀλίγον εἰς τὸν ἀέρα τοῦ Ἐρσεβον, ἄλλος κανονοβολισμὸς ἀπάντησε σχεδὸν ἀμέσως.

Ἦδη ὁ Ἔρικ εἶχεν εὐκρινῶς διακρίνῃ ὀλίγον μέλανα καπνὸν διαγραφόμενον πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ. Ἐκτοτε δὲ πυροβολισμοὶ καὶ κανονοβολισμοὶ ἀνταπεκρίνοντο ἀνὰ πέντε λεπτά, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ Ἀλάσκα κάμφεσα πελώριον ὄγκον πάγου ἐπεφάνη ὅλοταχὺς πλέουσα πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Ἐρσεβον, ὠρμησαν κλαίοντες ἐξ ἀγαλλιάσεως, εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων. — Ἔσιον τὰ μανδύλια, ἀνέριπτον τὰ πιλίδια αὐτῶν εἰς τὸν ἀέρα, ἐξεδήλουν παντὶ τρόπῳ τὴν χαρὰν των.

Τέλος ἡ Ἀλάσκα ἔστη. Φαλακρὸς τις σταλαίσα προσεπέλασε μετὰ εἴκοσι λεπτά εἰς τὴν νήσον.

Πῶς νὰ περιγραφῇ ἡ χαρὰ τοῦ ἰατροῦ Σβαρμπεγκρόνα, τοῦ Βρέδεζορδ, τοῦ Μαλαρίου καὶ τοῦ

Ὄθωνος ἐπανευρόντων σφούς καὶ ὑγιεῖς οὐς ἐνόμιζον ἀπολεσθέντας ;

Διηγήθησαν τὰ γενόμενα, τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀπελπισίαν αὐτῶν ἐν τῇ νυκτί, τὰς ματαίας ἐπικλήσεις. Ἡ Ἀλάσκα εὐρεθείσα τὴν ἡμέραν σχεδὸν ἐλευθέρα τῶν πάγων, ἀνετίναξε διὰ δυνάμειδος τοὺς κρυστάλλους ὅπως ἀπαλλαγῇ αὐτῶν καθ' ὕλοκληριαν. Ὁ Βόξεβιτς ἀναλαβὼν τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου ὡς ὑπαρχος ἐσπευσεν εἰς ἀναζήτησιν τῆς πλωτῆς νήσου, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ παρασύραντος αὐτὴν ἀνέμου. Ὁ δὲ μέσου τῶν κινουμένων πάγων πλοῦς ἐκείνος ἦτο ὁ ἐπικινδυνώτατος ἐξ ὧν εἶχε συντελέσει ἡ Ἀλάσκα. Ἀλλὰ διὰ τῶν ἐξαιρέτων ἔξεων, εἰς ἃς εἶχεν ἀσκήσῃ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ὁ Ἔρικ, διὰ τῆς κτηθείσης πείρας, διὰ τῆς ἀκριθείας τῶν χειρισμῶν κατώρθωσαν νὰ προχωρῶσι μίσει τῶν πλεόντων ἐκείνων κρυστάλλων ἀκωλύτως. Ἄλλο πλεονέκτημα τῆς Ἀλάσκας ἦν ὅτι ἐχώρει κατ' αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν τῶν πάγων μᾶλλον αὐτῶν ταχυπλοῦσα. Ἡ ἔρευνα ἐκείνη εὐτυχῶς δὲν ἀπέβη ματαία. Τὴν ἐνάτην τῆς πρωίας ἐφάνη ἡ μεγάλη ἐκ πάγου νῆσος, ἐκ τῆς σιοπιᾶς δ' ἐξηκριβώθη καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δὲ δύο πυροβολισμοὶ ἀκουσθέντες ἐπέρωσαν τὴν ἐλπίδα ὅτι οἱ δύο ναυαγοὶ εὐρίσκοντο ἐπὶ αὐτῆς.

Τὰ λοιπὰ ἐλαχίστην εἶχον τοῦ λοιποῦ σημασίαν. Ἡ Ἀλάσκα ἐμελλε νῦν νὰ στρέψῃ τὴν πρῶραν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς ἃν θὰ ἐφθάνεν ἰστιοδρομοῦσα, ἀφ' οὗ ἡμοίρει πλέον ἀνθρώπων.

— Δὲν θὰ ὑπάγωμεν μὲ τὰ ἰστιά εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἔχω δύο ἄλλας ιδέας. Ἡ πρώτη εἶνε νὰ βυμουκληθῶμεν ἀπὸ τὴν νῆσον μας ὅσον περισσότερον προχωρήσῃ πρὸς νότον ἢ πρὸς δυσμάς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς ἀκαταπαύστους συγκρούσεις μὲ τοὺς πλεόντας πάγους, τοὺς ὑποίους ἢ πλωτὴ νῆσός μας ὁ ἀναλάβῃ νὰ διώκῃ ἐμπροσθέν τῆς. Ἡ δευτέρα εἶνε νὰ συλλέξωμεν τὰ ἀναγκαῖα καύσιμα ὅπως συμπληρώσωμεν τὸν πλοῦν μας, ὅταν ἔλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν μας.

— Τί θέλεις νὰ εἶπῃς; Μήπως ἡ νῆσός σου περιέχει γαιανθρακωρυχεῖον; ἠρώτησε γελοῦν ὁ ἰατρός.

— Ὅχι ἀκριβῶς γαιανθρακωρυχεῖον, ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ, ἀλλὰ κάτι τι ὅμοιον περίπου, τουτέστι ὄρυγιον ζωικοῦ ἄνθρακος, ἀπὸ λίπος οὐγιούκ. Θὰ ἐπιχειρήσω τὸ πείραμα ἀφ' οὗ ἔχομεν ἐπίτιαν ἐπίτηδες, κατασκευασθεῖσαν διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν καυσίμων.

Πρὸ παντός ἄλλου ἐξεπλήρωσαν τὰ πρὸς τοὺς θανόντας καθήκοντα ρίψαντες αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφ' οὗ ἔδεσαν σφαῖραν εἰς τοὺς πόδας τῶν.

Ἐἶτα ἡ Ἀλάσκα προσήγγισεν εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τῆς πλωτῆς νήσου ὥστε νὰ σύρηται ὑπ'

αὐτῆς προστατευομένη ἅμα ὑπὸ τοῦ ὄγκου τῆς. Ἐυχερῶς λοιπὸν ἠδυνήθη τὸ πλήρωμα ν' ἀνακομισθῇ εἰς τὸ πλοῖον τὰ ἀποδοθεσθέντα εἰς τὴν ἀποθήκην τρόφιμα. Μετὰ τοῦτο δὲ τὸ πλοῖον προσεδέθη εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς νήσου, ὅπου προσηπίζετο κάλλιον κατὰ τῶν γιγαντιαίων κρυστάλλων. Ὁ Ἔρικ εἶχεν ἤδη βεβαιωθῆ ὅτι οὕτω βυμουλοκούμενοι διήνυσον κατὰ μέσον ὄρον ἕξ μίλλια, ὅπερ ἦτο ἐπαρμίστατον, ἀφ' οὗ μάλιστα οὐδένα φόβον εἶχον τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν πλεόντων πάγων.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια ἴδε προηγούμεν. φύλλον.]

Ἐξ ὧν εἶπομεν μέχρι τοῦδε περὶ τῶν βακτηρίων ἐξάγεται, ὅτι τὸ πλῆθος αὐτῶν εἶνε ἀμετρον καὶ οἱ τρόποι τῆς διαδόσεως αὐτῶν πολυάριθμοι. Τὰ παραμόνιμα αὐτῶν σπόρια ξηραίνοντα ἔχουσι τὴν ιδιότητα ὄχι μόνον ν' ἀναβλαστάνωσι μετὰ μακρὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, χρόνον, ὅπως καὶ τὰ σπέρματα τῶν τελειοτέρων φυτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ βλάπτωνται ποσῶς, τοῦλάχιστον πλείστον ἐξ αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους, τῆς θερμότητος, τῆς ξηρασίας κ.τ.λ. Ὅπως θανατώσωμεν π.χ. τὰ σπόρια βακτηρίου τοῦ χόρτου εἶνε ἀνάγκη θερμοκρασίας ἄνω τῶν 110° C καὶ παράτασις τοῦ βρασμοῦ πέραν τῆς ὥρας. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ εἶδη.

Πλὴν ὅμως τῆς διαδόσεως τῶν βακτηρίων διὰ σπορίων δύναται ταῦτα νὰ διαδοθῶσι καὶ διὰ τῶν φυτικῶν αὐτῶν μορφῶν, καθόσον πολλὰ βαθδία τούτων ξηραίνοντα ἀναβλαστάνουσιν ὅταν διυγρυνθῶσιν.

Ἐὶ ἀπανταχοῦ παρουσιάζονται τῶν βακτηρίων καθίσταται εὐνόητος, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὰ σπέρματα αὐτῶν καὶ τὰ βαθδία εὐρίσκονται προσκολλημένα ἐφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ αἰωρημένα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐνεκα τῆς μικρότητός τῶν δὲ καὶ ἡ ἐλαφροτάτη πνοὴ τοῦ ἀνέμου διασπείρει αὐτὰ πανταχόθεν, οὕτω δὲ ἅμα ταῦτα ἀνευρίσκουσι τοὺς ὄρους πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ὑγρασίαν καὶ θερμότητα, ἀναπτύσσονται πάραυτα καὶ πολλαπλασιάζονται ἐκπληκτικῶς.

Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι τὰ βακτήρια ἀνήκουσιν εἰς τὰς φυτικὰς ὀργανώσεις, αἵτινες δὲν παρασκευάζουσι ἀφ' ἑαυτῶν τὰς θεμελιώδεις οὐσίας τοῦ σώματός των, ἀλλὰ παραλαμβάνουσιν αὐτὰς ὅπως καὶ τὰ ζῶα, ἐτοιμάζοντες ἀφ' ἐτέρων ἐνοργάνων σωμάτων, ἧτοι εἰς τοὺς μύκητας. Ἐπειδὴ δὲ τὰ σώματα τὰ περιέχοντα τοιαύτας οὐσίας

εἶνε δύο εἰδῶν, ζῶντα καὶ νεκρά, καὶ τὰ βακτηρία, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ μύκητες, εἰν μὲν τρέφονται ἀπὸ ζῳάντων ζῶων ἢ φυτῶν, ὀνομάζονται παράσιτα, εἰν δὲ ἀπὸ νεκρῶν, ἢ ἀπὸ οὐσιῶν παραγομένων μὲν ἀπὸ ζῳάντων ὄντων ἀλλὰ στερουμένων ζωῆς, ὀνομάζονται σαπρόφυτα. Τὰ δευτέρα δὲ ταῦτα βακτήρια εἶνε τὰ μάλιστα διαδεδομένα ἐξ ὅλων τῶν ὄντων, διότι πλήρης εἶνε αὐτῶν ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ τὸ γῆινον ἔδαφος, τὰ ὕδατα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ πᾶσαι αἱ ὀργανικαὶ οὐσίαι αἱ σηπόμεναι ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Κυρίως ὅμως εὐρίσκονται κατὰ πλῆθῃ ἀμέτρητα ὅπου ἄφρονος σφίσις καὶ ἀποσύνθεσις. Ἐὰν ρίψωμεν ἐν ὕδατι τεμάχιον κρέατος ἢ καρποῦ ἢ ἄλλης τινὸς ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς οὐσίας, τὸ ὕδωρ μετὰ τινα χρόνον γίνεται ἐλαφρῶς θολερὸν, εἶτα δὲ γαλακτώδες, ἐκ τοῦ πλῆθους τῶν ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσομένων βακτηρίων, ἐν ᾧ συγχρόνως ἡ σήψις τοῦ κρέατος προχωρεῖ καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδίδονται ἀέρια συνήθως κακῶς ὀξοντα. Μετὰ τινα ὅμως χρόνον ἢ θόλωσις ἐλαττοῦται καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται διαυγές καὶ ἥσυχον. Τὰ βακτήρια καταναλώσαντα ἅπασαν τὴν ὀργανικὴν οὐσίαν τοῦ κρέατος, παύονται μερίζοντα καὶ πίπτουσι μετὰ τῶν σπορίων αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ ἄγγειου, σχηματίζοντα ὑπόλευκον κατακάθισμα. Ἐὰν δὲ ρίψωμεν ἐκ νέου ὀργανικὴν οὐσίαν ἢ θόλωσις ἐπανέρχεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς ὑγροῦ ἀέρος τὰ βακτήρια πολλαπλασιάζονται ἀφθῶως, εὐρίσκοντα οὐσίας ἐπιδεικτικὰς σήψεως. Οὕτω ἐντὸς τῶν ὑγρῶν καὶ ἐυρωτινῶντων ἔρμαριον κατὰκαλύπτουσι τὸν τυρόν, τὸν ἄρτον, τὸ κρέας καὶ τὰς λοιπὰς τροφὰς διὰ βλενωδῶν ἀχρῶν ἢ ἐγγρῶν ἐπιχρισμάτων, διαφόρων τῶν ὑπὸ τοῦ εὐρώτος παραγομένων. Τὰ βέοντα ὕδατα ἐπίσης, ὅταν ἐνέχῃσι μικρὰς ποσότητας ὀργανικῶν οὐσιῶν, περιέχουσι καὶ βακτήρια, τὰ δὲ στάσιμα, βριθόντα τοιούτων οὐσιῶν, εἶνε κατάπλεα τούτων. Καὶ τί ἄλλο δὲ εἶνε ἔλος τι λιμνάζον ἢ ἀγγεῖον παμμέγιστον ἐνῶ καὶ χόρτα ἄπειρα νεκρὰ καὶ ζῶα θνησιμαῖα, μεγάλα τε καὶ μικροσκοπικά, καὶ ἕτερα οὐσία ἐνοργάνου συμπαρασύρονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ συμφύρονται ἐπὶ τὸ αὐτό; Τὰ ὕδατα ἐπίσης τῶν ἐργοστασίων, τὰ ὕδατα τῶν ὑπονόμων, τῶν νεροχυτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀποχευτηρίων σωλήνων τῶν οἰκιῶν, τὰ ὕδατα τῶν δεξαμενῶν, εἶνε πλήρη σαπροφύτων βακτηρίων. Ποῖον δὲ τῶν σιτίων ἡμῶν ἢ τῶν ποτῶν δὲν φέροι ἐπ' αὐτοῦ ἢ ἐντὸς τῆς οὐσίας αὐτοῦ πλῆθῦν βακτηρίων ἢ σπερμάτων βακτηριωδῶν; Τὰ βακτήρια μεταναστεύουσιν ἀοράτως καὶ ἐντὸς τῶν ποτῶν (γάλακτος, οἴνου, ζύθου, κτλ.) ὅταν ἀφῶμεν αὐτὰ ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἀτμοσφαιρὰν καὶ προκαλοῦσι τὰς γνωστὰς θολώσεις αὐτῶν, αἱ δὲ τροφαὶ μας δεόν

νὰ προφυλαχθῶσιν ἰδιαζόντως, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, ὅπως μείνωσιν ἀβλαβεῖς καὶ ἀνεπαφοὶ βακτηρίων.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ βακτήρια ξηραίνοντα παρασύρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ αἰωροῦνται διηλεκῶς ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, εὐρίσκομεν αὐτὰ ἐπὶ τῶν τριχῶν ὕμων καὶ τοῦ δέρματος, ἐντὸς τοῦ ἰδρώτος, εἰσπνέομεν αὐτὰ ἀδιακόπως διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ εἰσάγομεν διὰ τῶν τροφῶν εἰς τὸν στόμαχον. Ἀλλὰ καὶ διὰ πολλῶν τροφῶν εἰσάγομεν ἀμέτρητα πλῆθῃ βακτηρίων εἰς τὸν στόμαχον, οἷον διὰ τοῦ πεπαλαιωμένου τυροῦ, διὰ τοῦ ὀξύνου γάλακτος, τοῦ γαλακτοῦ, τῶν ὀξύνων λαχάνων, τῶν τουρσιῶν κ. τ. λ. Τὰ βακτήρια ὅμως ταῦτα εἰσερχόμενα εἰς τὸν στόμαχον καταστρέφονται ὑπὸ τῶν ὀξέων, αἵτινα ἐκκρίνονται ἀπὸ τῶν τοίχων αὐτοῦ, ἢ δὲν ἀναπτύσσονται ὡς δεῖ, καὶ ἐξέρχονται μετὰ τῶν περιττῶν τροφῶν πρὸς τὰ ἔξω. Ἐνεκα τῆς εἰσόδου δὲ ταύτης τῶν βακτηρίων ἐντὸς τοῦ σώματος εὐρίσκομεν αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος, ἐντὸς τῆς μύτης καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἐντὸς τέλους ὅλων τῶν στομίων τῶν κοιλοτήτων τοῦ σώματος. Νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν λέγομεν ποσῶς ὑπερβολὴν, ἀλλ' ὅτι καθιστῶμεν τὴν γενικὴν διάδοσιν αὐτῶν καταφανιστάτην, φανταζόμενοι ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς πλήρη ἀοράτων νιφάδων ἐκ σαπροφύτων βακτηρίων ἀποτελουμένων, εἰσχωρούντων καὶ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἡμῶν καὶ κυκλοῦντων ἡμᾶς πανταχόθεν. Καὶ τὸ πρῶγμα δὲν εἶνε ποσῶς παράδοξον ἀφοῦ καὶ πολλῶν μεγαλύτερα σπόρια ἄλλων τελειότερων μυκητῶν αἰωροῦνται διηλεκῶς ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ ἀναπτύσσονται ἀπανταχοῦ, ὅπου εὐρωσι τοὺς ἀναγκαίους ὄρους πρὸς βλάστησιν καὶ ἐπίδοσιν. Πειράματα διηθήσεως καθαρῶ ἀέρος διὰ πλήματος βάμβυκος εἰδείξαν π.χ. ὅτι ἐπὶ τοῦ βάμβυκος συνεσωρευθήσαν οὐ μόνον βακτήρια ἀλλὰ καὶ σπόρια πολυάριθμων ἐκ τῶν μειζόνων μυκητῶν, τινὰ μάλιστα ἐκ σπανιστάτων εἰδῶν, εὐρίσκομένων εἰς χώρας μὴ πλησίον κειμένας.

Τῆς ἀπανταχοῦ ὑπάρξεως τῶν βακτηρίων θεωρουμένης ὡς ἐπιστημονικῆς ἀποδεδειγμένης ἀληθείας, γεννῶνται νῦν ἀφ' ἑαυτῶν αἱ ἐρωτήσεις, εἶνε ἄρα γε τὰ βακτήρια αὐτὰ τὰ προκαλοῦντα τὴν σήψιν, ἢ εἶνε τυχαῖαι συνοδαὶ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν σηπόμενων οὐσιῶν ἀφ' ὧν ἐξέλιπεν ἡ ζωὴ; Ἐὰν δὲ τὰ βακτήρια εἶνε τὰ σηφογόνα αἴτια, τίτιν τρόπον δρῶσιν ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ταύτων, ἐφ' ὧν ἢ ἐντὸς τῶν ὀπιῶν ἀναπτύσσονται, ἦτοι ἐπὶ τῶν καλουμένων ὑποθεμάτων;

Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην φαινόμενά τινα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, εἰς ἃ

ίσως δὲν ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὴν προσήκουσαν προσοχὴν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ ἀγασμοῦ διατηρεῖται ἀσηπτον ἐπὶ μακρὸν χρόνον, καὶ διακαίως. Διότι τὸ ὕδωρ τῶν κρητῶν καὶ τῶν φρεάτιων ὅταν εἶνε πρόσφατον καὶ καθαρὸν οὐδὲν περιέχει ὀργανικὰς οὐσίας. Εἶνε δὲ πλάνη ἱκανῶς διαδεδομένη ἡ εἰς ἑκατον ποτήριον, ὅπερ πίνοντες, συγκαταπίνομεν καὶ μυριάδας ζωύφιων ἰγχοματικῶν καὶ ἄλλων ζῶων. Ὅπως ὅλα τὰ ζῶα οὕτω καὶ τὰ ἀτελέστατα ζωάρια πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ ἐπίδοσιν ἔχουσιν ἐνύγκη· φῶτος ἡλιακοῦ. Οὐδεμίαν λοιπὸν πνοὴν ζῶσα δύναται ν' ἀναπτύξη ἐντὸς τῶν φρεάτων καὶ τῶν σωλήνων τῶν ὑδραγωγείων καὶ ἐπομένως οὔτε πτώματα ἐπιδεικτικὰ σήφως δύναται νὰ ὑπάρχωσιν, ὅπως τὰ σπέρματα τῶν βακτηρίων εὐφρασι κατὰλληλον ἔδαφος ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ὕδατι τῆς φιάλης καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὴ εἶνε κεκλεισμένη διὰ πώματος ἀδιαπνεύστως. Ἐνεκα τούτου τὸ ὕδωρ τοῦτο παραμένει καθαρὸν διαρκῶς, ὅπως καὶ πᾶν ἄλλο ὕδωρ οἰασθήποτε καθαρὰς πηγῆς.

Ἄλλ' ὅπως δεῖξωμεν σαφέστερον τὴν σχέσιν τῶν βακτηρίων πρὸς τὴν σήφιν ἀρκεῖ ἡμῖν νὰ βράσωμεν ἐπὶ μακρὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον, χρόνον τεμάχιόν τι ὀργανικῆς οὐσίας, ὅτε, καθὼς εἶδμεν ἀνωτέρω, καταστρέφωμεν διὰ τῆς παρατεταμένης θερμοκρασίας τὰ βακτήρια μετὰ τῶν σπερμάτων αὐτῶν. Ἐὰν δὲ κλείσωμεν τὴν βρασθεῖσαν οὐσίαν ἐντὸς φιάλης, ἥς τὸ ὕδωρ ἐπίσης ἐβράσαμεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καὶ πωματίσωμεν αὐτὴν θέλωμεν παρατηρήσει ὅτι σήφισ οὐδὲν ἐπέρχεται. Ἐνεκα τούτου δὲ καὶ ὁ διάσημος ἱταλὸς φυσιοδίφης Spallanzani, πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν, βράσας τροφὰς ἐντὸς ἰδιαζουσῶν φιαλῶν καὶ ἐν καιρῷ τοῦ βρασμοῦ τοῦ ὕδατος συντήξας τὸν λαίμονα αὐτῶν, ἀπέφραξεν αὐτὰς ἀδιαπνεύστως. Αἱ οὐσίαι ἔμειναν ἀσηπτοι. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης στηριχθεὶς γάλλος τις μάγισρος μετεχειρίσθη ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος τὴν μέθοδον ταύτην, ὅπως διατηρήσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον κρέας, λαχανικὰ καὶ ἄλλα ἐδέσματα. Ἐγκλείσας τὰς τροφὰς ἐντὸς κιβωτίων ἐκ λευκοσιδήρου, ἀφῆκε μικρὰν τινα μόνον ἀπὴν ἐπ' αὐτῶν ἀνεωγμένην, ὅπως ἐξέρχεται δι' αὐτῆς ὁ ἀτμὸς κατὰ τὴν βράσιν, μετὰ δὲ τὴν ἐψῆσιν τῶν τροφῶν ἐκλείσεν αὐτὴν διὰ μολύβδου. Πᾶς τις δὲ γενώσκει ὅτι πλῆθος τροφῶν, ἄστακοί, τόννοι, σαρδίνας, καὶ κρέας διαφόρων θηλαστικῶν, μαγειρευόμενον διαφοροτρόπως, ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ἀπωτάτων χωρῶν ἐντὸς κιβωτίων ἐκ λευκοσιδήρου ἀσηπτον καὶ οἰανὲν πρόσφατον. Οὕτω δὲ τρώγομεν πρόσφατους γλώσσας τῶν ταράνδων τῆς Λαπλάνθιας, σολομούς τοῦ Ἑβρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὄστρεῖδινα καὶ κρέας βόειον τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας κ. τ.λ.

Ἡ σήφισ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν προλαμβάνει

καὶ δι' ἄλλων μέσων, περιοριζομένης τῆς ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων διὰ τοῦ φύχους ἢ καταστρεφόμενων αὐτῶν ἐντελῶς δι' ἰδίων βακτηριοκτόνων, ἀπολυμαντικῶν ἢ ἀντιμασματικῶν οὐσιῶν. Εἶνε γνωστὸν π.χ. ὅτι ἅμα τὰ βακτήρια τεθῶσιν εἰς θερμοκρασίαν περὶ τὸ μηδέν, παύονται αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ ἐπομένως καὶ ὁ πολλαπλασιασμός. Εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται καὶ ἐλόκληρος νεωτέρα ἐμπορικὴ ἐπιχειρησις, καθ' ἣν κρέας καὶ ἰχθῦς, ἀποψυχόμενοι ἐντὸς πλοίων εἴτε διὰ πάγου εἴτε διὰ τῆς πυκνώσεως καὶ ταχείας ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος, μεταφέρονται ἀπὸ Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μετενήχθη ἐξ Ἀμερικῆς εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν κρέας πρόβειον ἄξιαι 100,000 φράγκων, ἐκτὸς τοῦ βοείου κρέατος, οὗτινος μεταφέρεται μείζων ποσότης. Ἐπίσης δὲ καὶ ἰχθῦς μεταφέρονται ἐν χώροις τῶν ἀτμοπλοίων ἐψυγμένοις διὰ θερμοκρασίας 6°—8° ὑπὸ τὸ μηδέν.

Ἐνεκα δὲ τοῦ λόγου τούτου τῆς μὴ ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων ἐν τῷ πάγῳ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ τῶν παρελθουσῶν γεωλογικῶν περιόδων, καλυφθέντα ὑπὸ χιόνων καὶ πάγων, διετηρήθησαν μέχρι σήμερον ὅσα καὶ ἀνελλιπῆ, ὡς ἐν ἐκαλύφθησαν χθὲς ὑπὸ τῶν χιόνων. Οὕτω διετηρήθησαν πτώματα μαμμουθ καὶ ρινοκέρων ἐπὶ αἰῶνας ὅλους κερωσμένα ἐντὸς τῶν πάγων τῆς Σιβηρίας, ἦσαν δὲ τότε πρόσφατα ἐκκαλυφθέντα, ὥστε οἱ κύνες ἔφαγον ἀπὸ τῶν κρεάτων αὐτῶν.

Τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν βακτηρίων παρακωλύει δεύτερον ἡ χημικὴ δράσις, ἐπὶ ταύτης δὲ στηρίζεται ἡ χρῆσις τῶν καλουμένων ἀντισηπτικῶν οὐσιῶν. Τὸ ἔλαιον, τὸ ὄξος, τὸ βορικόν ὄξύ, τὸ φανικόν ἢ καρβολικόν, τὸ σαλικυλικόν, τὸ μαγειρικόν ἄλας, τὸ οἰνόπνευμα καὶ πλῆθος ἄλλων οὐσιῶν εἶνε ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων, εἴτε ἀπ' εὐθείας θανατοῦντα καὶ δηλητηριαζόντα αὐτὰ, εἴτε ἐμμέσως θρῶντα ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λέχθέντων πειθόμεθα ὅτι πρὸς σήφιν καὶ ζυμῶσιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν τὰ βακτήρια εἶνε ἀπαραίτητα, καὶ ὅτι δὲν εἶνε ταῦτα τυχαῖοι συνοδοὶ τῶν διεργασιῶν τούτων. «Δὲν εἶνε λοιπὸν ὁ θάνατος ἡ αἰτία τῆς σήφως, ὡς συνήθως πιστεύεται,» λέγει βακτηριολόγος τις Γερμανὸς «ἀλλ' ἡ ζωὴ τῶν μικρῶν τούτων ὀργανώσεων.»

Οὕτω τὰ ἀόρατα ταῦτα φυτικὰ ὄντα διὰ τῆς διαλύσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τῶν ἐτοιμῶν χημικῶν συνθέσεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ σώματα τῶν ὄντων ἐν ζωῇ, ἀλλοιοῦσι διηλεκτικῶς καὶ παρασκευάζουσι τοὺς ὄρους τῆς υπάρξεως. Τὰ πράσινα φυτὰ τῶν δασῶν καὶ τῶν πεδιάδων κατασκευάζουσι οὐσίαν ὀργανικὴν παραλαμβάνοντα

αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀφύχου ἀτμοσφαιρας καὶ τοῦ γήινου ἔδαφους. Τὰ ζῶα, τρεφόμενα ἀπὸ τῶν φυτῶν, κατασκευάζουσι ἀπὸ τῶν ἐτοιμῶν ἤδη τούτων ὀργανικῶν οὐσιῶν τὰς οὐσίας τοῦ σώματος καὶ ἀδιακόπως ἀντικαθίστῶσιν αὐτὰς φθειρομένας ἐκ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν τοῦ σώματος καὶ ἀνακαινίζουσι. Ἄλλ' αἴφνης τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ἐνεκα ἀφορμῆς τινος κόπτεται. Ἄπαν τὸ ὕλικόν ζῆου τινὸς ἢ φυτοῦ καίται ἄχρηστον ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἢ τῶν ἄρειων ἢ κατατίθεται ἐντὸς τῆς γῆς περιβεβλημένον σινδῶνας ἢ μέταξαν. Τότε ἄρχεται τὸ ἔργον τῶν βακτηρίων. Οἱ νεκροὶ ἀποσυντίθενται εἰς τὰς οὐσίας ἐξ ὧν συνίστησαν, αἱ οὐσίαι αἰ πρῶν ὀργανικαὶ μεταβάλλονται εἰς ἀνοργάνους, ἢ δὲ ὑπαρξίς ἡτις πρὸ ὀλίγου κατεῖχεν ἐνεργὸν θέσει μεταξὺ τῶν ζῶων ὄντων, μεταβάλλεται νῦν εἰς ἀνθρακικόν ὄξύ, ὕδωρ, ἄμμωνίαν καὶ ἄλλα τινὰ ἀνόργανα σώματα, ἅτινα ἀποδίδονται εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τὴν ἀτμοσφαιραν καὶ χρησιμεύουσι πάλιν εἰς τὰ φυτὰ ὡς λίπασμα καὶ τροφή.

Νῦν ὅμως γεννᾶται τὸ σπουδαιότερον τῶν ζητημάτων. Ἄφου τὰ βακτήρια καταστρέψουσιν τὰς ἐτοιμὰς οὐσίας, μεταχειρίζονται αὐτὰς ἀποκλειστικῶς πρὸς πλάσιν καὶ ἀνακαινίσιν τοῦ ἴδιου αὐτῶν σώματος; Ἄλλὰ τότε ἀντὶ τῶν σωμάτων τῶν νεκρῶν ζῶων, ἠθέλωμεν ἔχει πρὸ ἡμῶν ἀπεράντους ὄγκους βακτηριωδῶν μαζῶν, ὅπερ ὅμως δὲν εἶνε ἀληθές.

Τοῦτο τὸ ζήτημα σκοποῦντες νὰ θιξώμεν εἰσερχόμεθα κατὰ φυσικὴν τοῦ λόγου ὁρὰν εἰς τὸ θέμα περὶ τῆς οὐσίας τῆς σήφως, θέμα ἱκανῶς εὐρὴ καὶ διαφέρον, διότι τούτου γενομένου καταληπτοῦ, τὸ βλεῖμμα ἡμῶν διεσθῆναι βεθέως εἰς πολλὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἐξηγεῖται ἡ δράσις τῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν νόσων καὶ λυάνται τόσα προβλήματα καὶ δυσεξηγήτα φαινόμενα τοῦ καθημερινῷ ἡμῶν βίου.

Ἐπὶ τοῦ θέματος δὲ τούτου θέλωμεν προσεχῶς ἀπασχολῆσαι τὸν μέγρι τοῦδε εὐμενῶς παρακολουθήσαντα ἡμᾶς ἀναγνώστην.

[Ἐπειτα συνέχεια].

ΣΠ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΠΑΤΡΟΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ (')
[Συνέχεια. Βλ. σελ. 412]

Ἄλλ' ὁ πατὴρ δὲν ὀφείλει μόνον νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς φυσικῆς παραγωγῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς εἰς ταῦτα παροχῆς βιοποριστικοῦ τινος ἐπαγγέλματος, καθότι ἡ ἠθικὴ διαμόρφωσις τῶν τέκνων εἶναι ἐν τῶν κυριωτάτων μελημάτων αὐτοῦ. Εἰς τούτων προσήκει νὰ διδάξῃ τὸ τέκνον τὴν τέχνην τοῦ αὐτοδικοῦ εἶσθαι, ἥς ἀνευ οὐδαὶς δύναται νὰ γείνη ὠφέλιμος πρὸς τὸν

πλησίον τὴν τέχνην λέγω τοῦ συμπεριφέρεσθαι προσηκόντως, τοῦ αἰσθάνεσθαι, τοῦ σιέπτεσθαι, τοῦ ζῆν, ὡς προσήκει τῷ ἀνθρώπῳ. Ἄλλως, περιουσία πλούτου, τιμαὶ, εὐεξία, πλήρης δεξιότης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, χορηγοῦσαι ἡμῖν τὰ μέσα τῆς υπάρξεως, πάντα ταῦτα εἰσι φρούδα καὶ γίνονται πλειστάκις παρὰ τὰ βλάβης ἡμῖν τε καὶ τῇ κοινωνίᾳ, ἐὰν ἀγνοῶμεν ὅτι προικισθέντες μὲ δυνάμεις πολυτιμοτάτας, μὲ τὸ κρᾶτιστον στοιχεῖον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας, κεκτήμεθα μὲν δικαίωματα, ἀλλ' ἔχομεν καὶ καθήκοντα, ἐὰν ἀγνοῶμεν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐνεχάραξεν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν καὶ χρεῖας εὐγενεστέρως, χρεῖας πνευματικῆς, καὶ ὅτι διὰ πάντων τῶν ἐξόχων τούτων προσόντων ὑπερέχομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πλάσματα.

Βεβαίως τὸ ἔργον τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν παιδῶν δὲν κατορθοῦται αἰεποτε μετὰ τῆς ποθυμμένης τελειότητος, ἀλλ' οὐχ ἦττον, ἐὰν οἱ γονεῖς ὡς ἄξιοι τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἐὰν ἔχωσι τὴν συνείδησιν τῶν καθόλου καθηκόντων ἃ ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἡ πατρικὴ ἐξουσία, θέλωσι δυναθῆν νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν ἀθῶων καὶ τρυφερῶν ψυχῶν τῶν παιδῶν, χειραγωγοῦντες αὐτὰ ἐν τῇ ἐδῷ τῆς τιμιότητος, τῶν χρηστῶν ἡθῶν, τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀνυποκρίτου φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον.

Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο τῆς παιδαγωγίας, ὡς γνωστὸν, διαφέρει ἀπὸ τοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως· αὕτη μὲν σκοπεῖ τὴν διάδοσιν θετικῶν γνώσεων, ἡ δὲ ἠθικὴ ἀνατροφή μεταδίδεται καὶ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ παραδείγματος, καὶ διὰ τῆς δι' ἀπλοῦ καὶ ἀνεπιτηθεύτου λόγου ἐμπνεύσεως διαγωγῆς εὐπροποῦς καὶ ἐντίμου καὶ διὰ τῶν πηγαζουσῶν ἐκ καρδίας ἀδούλου καὶ γολοῦσῶν, εὐπροσδέκτων παραινέσεων τῶν γονεῶν. Ἐπὶ τῆς παιδαγωγικῆς δὲ λειτουργίᾳ, ἡ ἀπλοσιτέρα καὶ ἡ ἀφελεστέρα μέθοδος εἶναι καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἡ μᾶλλον ἐπιτυχῆς, Δέον ὅμως ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς λειτουργίας ταύτης, τὲ τυχόν κενὸν τῆς ἐπιστήμης νὰ ἀναπληρώσῃ ἡ ἰγκράτεια τοῦ πατρός, ἦθος μετριοπαθῆς καὶ ἀτάραχον, καθότι αἱ παραφοραὶ τῆς ἀργῆς ἢ τῆς φιλοστοργίας εἰσὶν ἐξ ἴσου ἐπιβλαβεῖς καὶ κινδυνώδεις. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἀναφαίνεται ὡς βρος ἀπαραίτητος τῆς πληρεστέρως καταρτίσεως τοῦ οικογενειακοῦ βίου, ἡ ἐναρμόνιος σύμπραξις καὶ συλλειτουργία τῶν παικίλων δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν ἃς ἡ φύσις ἀπένειμεν εἰς τὰ δύο φύλα· καθότι ὁ μὲν πατὴρ ἀπευθύνει τὰς νοουσίας αὐτοῦ κυρίως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ παιδός, ἅμα ἀναλαμβάνῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ φῶς τῆς διανοίας, ἡ δὲ μήτηρ ἐφάπτεται τῆς αἰσθητικότητος αὐτοῦ· ὁ μὲν πατὴρ νοουθετεῖ τὸ τέκνον ἐν ὀνόματι τοῦ καθήκοντος, τῆς τιμῆς, τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων νόμων, ἡ

δὲ μήτηρ τῷ ἐμπνέει διὰ γλυκείας φωνῆς, τὸ αἰσθημα τῆς φιλίας, τῆς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἔλεου, ὑπ' οὗ ἐμφορεῖται ἡ συμπαθητικὴ καὶ φιλόστοργος αὐτῆς καρδιά· ὁ μὲν πατήρ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ παιδὸς ὑποταγήν καὶ σεβασμὸν, ἡ δὲ μήτηρ ἀφοσιώσιν καὶ θυσίας· ὁ μὲν πατήρ ἐνασκει τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ μετ' ἀνδρικής ἐπιμονῆς καὶ εὐσταθείας, ἡ δὲ μήτηρ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὴν ἀνοχῆς καὶ γλυκύτητος· ἀδύνατον δὲ νὰ μὴν εὐδοκίμησῶσιν οἱ γονεῖς ἐφαρμόζοντες ἀλληλοδιαδόχως ἢ συγχρόνως τὰς δύο ταύτας μεθόδους. Παραδείγματα τοῦ πρακτικοῦ βίου μαρτυροῦσιν, ὅτι κυρίως διὰ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς γλυκύτητος ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀνθρωποπλαστικῆς ταύτης λειτουργίας ἀποβαίνει ἀσφαλεστέρα.

Ἄλλως δέ, ἐὰν ὑποθεθῆ ὅτι ἡ ἐτέρα τῶν δύο ἐνεργειῶν περιέπεσε τυχόν εἰς ὑπερβολάς, ἡ ὑπερβολὴ αὕτη περιστάλλεται διὰ παρεμβάσεως τῆς ἐτέρας καὶ οὕτω ἐκάτεραι ἀμοιβαίως μετριασθήσονται πρὸς ἀλλήλας ὑποχωροῦσαι. Προτιμότερα ὅμως καθίσταται ἡ ἐναρμόνιος καὶ μεμετρημένη χρῆσις τῶν δύο τούτων ἐνεργειῶν, ὅπως μὴ διασπᾶται ἡ κυβερνητικὴ ἐνότης ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐλείψει τῆς ἐποίας τὸ ἕτερον τῶν δύο τούτων ἀτοπημάτων παράγεται ἐν τῷ οἴκῳ, ἢ ἀλλοίωσις τῆς πρὸς τὸν πατέρα στοργῆς τῶν τέκνων ἢ τῆς ὀφειλομένης τῇ μητρὶ εὐλαθείας.

Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι τὴν ἀληθῆ, τὴν πρέπουσαν ἀνατροφήν μόνη ἡ οἰκογένεια ἀπεργάζεται· οὐδὲν δὲ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν προστατευτικὴν, τὴν σεβαστὴν καὶ ἀδιαφιλονεικῆτον πατρικὴν ἐξουσίαν, εἰς ἣν προθύμως ὑπέικομεν, ἢ ἀποδεχόμεθα μετὰ τῆς αὐτῆς τερψιθύμου καὶ εὐχαρίστου εὐχερείας, μετ' ἧς ἀποδεχόμεθα τὰ ζωογόνα στοιχεῖα τοῦ αἵματος, τοῦ φωτός, καὶ τῆς περιθάλψεως τὸ σῶμα ἡμῶν θερμοκρασίας. Οὐδὲν δὲ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν διττὴν μὲν ταύτην πατρικὴν ἐξουσίαν, κατ' οὐσίαν δὲ μίαν, τὴν ἐπιθρῶσαν μὲν συγχρόνως ἐπὶ τε τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας, ἐπὶ τε τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθησῶν, ἐπὶ τε τῆς βουλήσεως καὶ τῶν ἠθικῶν παθήσεων, ἐφαπτομένην δὲ τοῦ συνόλου τῶν ἡμετέρων δυνάμεων καὶ ἐπιβάλλουσαν ἡμῖν τὸν ἀνεξίτηλον ἐκείνον ἠθικὸν τύπον, ὃν καλοῦμεν ἦθος καὶ χαρακτῆρα.

Ναὶ μὲν ὁ χαρακτῆρ οὗτος ἐξαφανίζεται πολυλάκις ὑπὸ τὴν πίεσιν κοινῆς καὶ ὁμοιομόρφου πειθοργίας, τὸν αὐτὸν δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ διαμορφοῦται καὶ ἀναπτύσσεται, ὡς τὸ φυτὸν ἢ τὸ ἄνθος τὸ αὐτομάτως ἀναθάλλον ἐκ τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ παρήχθη. Ναί, οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ δύναται μᾶλλον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν συναισθησῶν, εἰς τὴν τελειώσιν τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐμπειρίας καὶ εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῶν εὐγενεστέρων ψυχικῶν ἀρετῶν τῆς αὐτοθυσίας καὶ ἀφοσιώσεως, ἢ αἱ παντοῖαι περιπέτειαι τοῦ οἰκο-

γενειακοῦ βίου, τὰ εἰκεία νοσήματα, τὰ πένθη, αἱ ἐπιτυχίαι καὶ ἀποτυχίαι, αἱ ἀπουσίαι καὶ αἰσυνευτεῖς, αἱ συναρπάζουσαι καὶ συννεοῦσαι τὰς καρδίας, ἐν ἀδιάρρηκτῷ δεσμῷ, διὰ τε τῆς χαρᾶς καὶ τῶν θλίψεων, διὰ τε τοῦ φόβου καὶ τῶν ἐλπίδων, διὰ τε τῆς στοργῆς καὶ τοῦ πρὸς τοὺς γεννήτορας σεβασμοῦ. Ὅπως δὲ τὸ τέκνον κατανοήσῃ μέχρι τίνος βαθμοῦ ἀγαπᾶται ὑπὸ τῶν γονέων καὶ ἐπιδαψιλεύσῃ αὐτοῖς ἐγκάρδιον ἀγάπην καὶ εὐγνωμονα σεβασμὸν, δεῖν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ τί πάσχουσιν οἱ γονεῖς χάριν αὐτοῦ, καὶ ὅποιος ἔνεκα αὐτοῦ ὑφίστανται συγκινήσεις, φροντίδας, κόπους, στερήσεις· ἐξ ὧν δὴλον, ὅτι οἱ γονεῖς ἐμπνεόμενοι ἀείποτε ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου τῆς τελειώσεως καὶ εὐημερίας τῶν τέκνων, τοῦλάχιστον ἐν πνεύματι, ἀδιασπάστως ταῦτιζονται αὐτοῖς καὶ συγχωνεύουσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.

Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ προεξάρχουσιν, ἀνατιρρητῶς, τῆς παιδαγωγικῆς λειτουργίας ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἀλλ' ἐν τῇ οἰκογενεῇ παρεμπόπτει πολυλάκις καὶ ἐτέρα τις ἐνεργεῖα ἢ ἡ ἐπιθρῶσις εἰναι ἀξία λόγου, ἡ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς καὶ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Τῷ ὄντι ὅποιον ἰσχυρὸν καὶ ἀόριστον θέλγητρον, ὅποιον εὐσμον ἔρωμα ἐγκάρδιον ἀφοσιώσεως ἐπιχέεται ἐπὶ τῶν ἀδελφικῶν τούτων σχέσεων. Ἡ ἀμοιβαία αὕτη ἀγάπη τρυφερωτέρα μὲν τῆς φιλίας, ἀφιλοκερδέστερα δὲ τοῦ ἔρωτος, παρίστησι τὸν ἐπαγωγὸν τύπον τῆς ἀγνότητος περὶ τὰς σχέσεις δύο ἀνθρώπων πλάσματων φύλου διαφόρου, συνδεομένων διὰ τῆς ἀδικασίας τοῦ ἀλλ' ἀδιαφθόρου συμπαιθείας τῶν ψυχῶν. Ὁ μὲν πατήρ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τέκνου ἐπιζητεῖ φιλοστόργως τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα· ἐν αὐτῷ ἀνευρίσκει τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα· δι' αὐτοῦ ἀπολαμβάνει τὸ ἀντάλλαγμα τῶν ἀπειθῶς καταβληθεισῶν θυσιῶν· δι' αὐτοῦ παρατίθεται οὕτως εἰπεῖν, ἡ ὑπαρξίς του καὶ δικαιώνηται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὡσαύτως δὲ, τὰ τέκνα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς εὐλαθεῶς ἀναγνωρίζουσι τὸν εὐεργέτην αὐτῶν, τὸν γεραρὸν γεννήτορα καὶ δημιουργὸν τῆς περιουσίας αὐτῶν, τὸν φρουρὸν καὶ προστάτην τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀπειρίας των. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ στενωτέρου συνδέονται διὰ τῶν κοινῶν πάθων, διὰ τῶν κοινῶν ἔργων καὶ διὰ τῆς ταυτότητος τῶν φρονημάτων καὶ τῶν παθῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἀδελφῆς ὁ ἰσχυρότερος δεσμός εἶναι ἡ ἀγνή, ἡ τρυφερὰ καὶ ἀφιλοκερδέης ἀφοσίωσις· ἐν τῇ ὅλῳ ἀδελφικῇ ταύτῃ σχέσει καθαιρῶνται τὰ πάθη, ἅτινα θέλουσι μίαν ἡμέραν συνταράξῃ τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καταστέλλεται ἡ ἐξαιψίς τῶν αἰσθησῶν καὶ βυθμίζονται ἐπὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς φαντασίας αἱ παραφοραὶ. Ἐντυχῆς ὁ νέος ὁ συναισθανθεὶς τὴν γλυκεῖαν καὶ ἄσπιλον ταύτην ἀφοσίωσιν· αὕτη θέλει ποσπαρασκιάσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ αἰσθανθῆ ἐν δέοντι

χρόνῳ, τὸν ἀληθῆ ἔρωτα· αὕτη θέλει προφυλάξει αὐτὸν κατὰ τῆς μὴ ἀποδόσεως τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ εἰς τὸ γυναικίον φύλον, κατὰ τῆς βεβήλου λέγου ἀυταρεσκειᾶς καὶ τῆς ἀλαζόνειας καὶ ἀσεβοῦς ὑποτιμήσεως τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀξίας τοῦ φύλου εἰς ὃ ἀνήκεν ἡ προσφιλιῆς αὐτοῦ μήτηρ, καὶ ἐν ᾧ θέλει ἐπιζητήσῃ τὴν μητέρα τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Ἐἶδομεν ὅτι κυρίως ἐστὶ τῆς παιδαγωγίας καὶ τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς εἶναι ἡ οἰκογένεια. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ἀπαιτεῖται καὶ νοσητικὴ καλλιέργεια καὶ ἐκπαίδευσις, ἧτις καθόσον εὐρύνεται, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τελειότερα καθίσταται καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν, οὐδὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ τὰ δημόσια ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, καθόσον καὶ ἡ κυρία λεγομένη ἀνατροφή τῶν ἀρρένων μετὰ τινὰ ἡλικίαν, ἀναγκαιῶς ἐν δημοσίῳ ἢ κοινῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τελεῖται.

Ἄλλ' ὅποια ὡς ἐκ τούτου δοκιμασία διὰ τὸν ἔπειρον νέον, ὅστις ἐγκαταλείπει τὴν ἀγαπητὴν καὶ ἀθώαν οἰκογενειακὴν ἐστίαν, ἐνθα τὴν αὐστηρότητα τῶν γονέων ἐμετρίαζεν ἡ στοργή, ἐν ἣ αὐτὸς ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐρσιμῶν φροντίδων καὶ τῶν συνεχῶν περιθάλψεων τῶν φιλάτων, ὅπως βιβλῆ αἰφνιδίως ἐν μέσῳ τῆς κοσμικῆς τύθης, ἠναγκασμένος οὐ μόνον νὰ παλαίσῃ πρὸς τὴν γενικὴν ἀδιαφορίαν, πρὸς τὸν φίλεριν διαγωνισμὸν καὶ πολλὰκις πρὸς τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ χαράξῃ μόνος του τὴν δυσθεατὸν ἀτραπὸν τοῦ βίου ἀπέναντι παντοίων προσκομμάτων, ἀντιζηλιῶν καὶ κινδύνων, νὰ ὑποστῇ δὲ καὶ τὰς ἀπρόπτους καὶ ἀναποδράστους συμφορὰς εἰς ἃς ὑπόκειται ὁ ἀνθρώπινος βίος. Ἡ σκληρὰ αὕτη δοκιμασία μετὰ τινὰ ἡλικίαν, δημοσίας ἀνατροφῆς ἢ διέρχονται οἱ νέοι ἐνθαρρυνόμενοι καὶ παρηγορούμενοι ὑπὸ τῶν γονέων, ἢ πειθαρχία καὶ οἱ ἔκαμπτοι κανονισμοὶ εἰς οὓς ὑποβάλλονται ἕνευ διακρίσεως ἢ ἐξαιρέσεως, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν μόνον τῶν ἔργων, μόνως τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἰκανότητος, ἀποβαίνει· πρῶτοντος τοῦ χρόνου τὸ πολυτιμότερον τοῦ βίου ἐφόδιον. Ἡ δημοσία ἀνατροφή ἀποδεικνύεται οὕτω ὡς ἡ μᾶλλον προσήκουσα εἰς ἐλευθέρους πολίτας καὶ εἰς δημοκρατικῶς διοργανωμένους πολιτείας. Δι' αὐτῆς καταρτίζεται ὁ πολίτης καὶ εἰσάγεται εἰς τὰ ἦθη καὶ εἰς τὰς ἐξέεις ἢ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἧτις ἐστὶν ἡ ἀληθὴς δικαιοσύνη. Δυνάμεθα λοιπὸν ἀσφαλῶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ μὲν δημοσία ἀνατροφή καταρτίζει πολίτας, ἡ δὲ οἰκογενειακὴ ἀνθρώπους· ἐκάστη δ' αὐτῶν ἐκπληροῖ τὸ προσήκον ἔργον αὐτῆς, ἀλλ' οὐδέμια δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἄλλην. Γαῖναντιόν τὸ ἔργον τῆς πολιτείας δὲν ἀρχεται εἰμὴ ἀπ' ἧς ἔληξε τὸ τῆς οἰκογενείας. Ἄλλως δὲ πρὶν ἢ ἀναδειχθῆ τις πολίτης ὑπὸ τῆς πολιτείας, δεῖν νὰ καταρτισθῆ ὡς ἄνθρωπος ἐν τῇ οἰκογενεῇ·

οἱ πειρώμενοι νὰ ἀνατρέψωσι τὴν λογικὴν ταύτην τάξιν ἀποτυχάνουσι κατ' ἀμφοτέρω· καὶ οὕτω ἀντιπολιτικῶν ἀρετῶν καὶ φιλοπατρίας, ἀναπτύσσονται ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, συστήματα παράκοπα φαντασιωδῶν μὲν κοινωνικῶν ὁργανισμῶν, πολιτευμάτων δὲ κατ' οὐσίαν δεσποτικῶν, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἤθελε συμπνίξει καὶ ἐλευθερίαν καὶ δικαίον.

I. A. ΣΟΥΤΙΟΥ.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

(ἀεθλήματα.)

Οἱ Ἕλληες ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐν Φροσβίλλερ, ὑποχωροῦσι εἰς Σαλέν, περὶ τὰς εἰκοσιν ὥρας προτρέχοντες τῶν διωκόντων αὐτοῦς πολεμίων· τὸ κύριον σῶμα στρατοῦ δέ ἐβη ἤδη τὸν Μεῦσιν κατὰ μῆκος δὲ τοῦ ποταμοῦ κρημνίζουσι τὰς γεφύρας, ἀνοίγοντες μετὰ τῶν δύο ὄχθων ἀνυπερέβατον κώλυμα.

Τὸ κατ' ἀνωτέρω διαταγὴν μέτρον τοῦτο ἔμελλε νὰ ἐπιβραδύνῃ μὲν τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τῶν Γερμανῶν, ἀλλ' ἦτο ὀλεθριώτατον εἰς τοὺς Ἕλληες στρατιώτας, τοὺς ἀποπληθέντας ἢ τετραυματισμένους, οἵτινες βραδέως φθάσαντες, μένουσιν ἀπέλπιδες καὶ στυγνοὶ πρὸ τοῦ βαθύρου καὶ εὐρέος ποταμοῦ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ.

Σιγηλαὶ σικαὶ περιπλανῶνται ἐπὶ τῆς ὄχθης· ὄμιλοι ἀνδρῶν ἴστανται κατέναντι τῶν ἐρείπιων γεφύρας τινός, ἅτινα μόνον διεσώθησαν καὶ ὀρθοῦνται ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, ὀρθὰ, ἀπροσπέλαστα.

Ἐφ' ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος αἱ σικαὶ ἐπαυξάνουσι, οἱ ὄμιλοι καθίστανται πυκνότεροι· ἀνοὶ δὲ καὶ κάτω τρέχοντες, οἱ παντός ὄπλου καὶ παντός βαθμοῦ στρατεύται ἐκείνοι, καλοῦσιν, ἐρωτῶσιν ἀλλήλους, μετροῦσι διὰ σταλίδων τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ, κρυφαίχουσι, βλασφημοῦσι, ἀπελπίζονται, ὑψοῦσιν ἀνισχύρους πρὸς οὐρανὸν βραχίονας, σείουσι ἀπειλητικῶς κατὰ τῆς τύχης τὸν γρόνον, εἶτα δὲ σιγῶσιν ἐγκαρτεροῦντες αἰφνης, ἀλλὰ θλιβόμενοι ὅτι δὲν ἔπεσον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὴν πρωΐαν.

Πυρὰ ἀνάπτεται περὶ τὴν συγκεντρῶνται πάντες· οἱ τραυματῆαι ἔρπουσι πρὸς τὸ θερμὸν ἐκεῖνο φῶς εὐρύνκυκλον ἀποτελοῦντες περὶ σωρῶν φλεγόμενων ἐρειπίων. Αἱ ὦραι παρέρχονται ἐν σιγῇ.

Ἄφνης ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνη φωνὴ τις ἀκούεται. — Ὅκτω λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ εὐρίσκειται μία γέφυρα, ἡ γέφυρα τοῦ Δικράνου. Ἴσως μένει ἀκόμη. Ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν!

Ὁ οὕτω λαλῶν εἶνε ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ. Ὁρθὸς πρὸ τῆς πυρᾶς ἦτις ἐρυθραίνει αὐτόν, συμβουλεύεται ἐν τῇ λάμπει ἐκείνῃ ἀνεπτυγμένον τινὰ χάρτην, ὃ δὲ δάκτυλός του δεικνύει σημείον

τι: τὴν γέφυραν τοῦ Δικράνου. Ἄλλοι ἀξιωματικοὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν, βραχὺς διάλογος συνάπτεται.

Πάντες ἠνωρθώθησαν. Τότε ἀκούονται στεναγμοὶ τῶν τραυματιῶν, ὃν ῥέει τὸ αἷμα, τῶν τραυματιῶν, εἰς οὓς φαίνεται τόσον εὐάρεστος ἡ φεγγεβολοῦσα ἐκείνη πυρὰ, καὶ οἵτινες δὲν θέλουσι μὲν νὰ βυθίσωσιν ἐπὶ τὰ πρόσω ἀλλὰ δὲν θέλουσιν ἐπίσης νὰ μείνωσιν ὀπίσω.

— Ποῖος διοικεῖ; εἰπέ τις.

Οἱ ἀξιωματικοὶ παρατηροῦσιν ἀλλήλους, εἶτα δὲ ὑψώσαντες τὰ πτελῆα αὐτῶν χαιρετῶσι σιγαλῶς ἀκριβῶς τὸν ἐρωτήσαντα. Εἶνε δὲ οὗτος ὑψηλὸς ταγματάρχης τῶν δραγόνων, ὑψηλότερος ἐστὶ φαινόμενος ἐν τῷ μαύρῳ μανδύκῳ του ὅστις φθάνει μέχρι γονάτων. Εἶνε ὁ μόνος ἐκεῖ ἀνώτερος ἀξιωματικός.

— Εὐχαριστῶ, κύριοι, προσλέγει!.. Λοιπὸν, ὅλοι οἱ ὑγιεῖς ἵπποις, παντὸς βαθμοῦ ἀνεξαιρέτως, ἄς παραχωρήσω τούτους ἵππους τῶν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς... σκορπίσατε αὐτὴν τὴν πυρὰν καὶ ἐμπρός!

Αὐτὸς διδοὺς τὸ παράδειγμα, καίτοι ἐπὶ τοῦ μετώπου τετραυματισμένος, λυεῖ τὸν ἵππον αὐτοῦ, λαμβάνει διὰ τῶν βραχιόνων του ἀκροβουλίστην τινα οἰμῶζοντα, καὶ ἀναβιβάζει αὐτόν ὡς παιδίον ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου.

Εἶτα ἐκ τοῦ κίβου σύρων τὸν δυσήμιον ἵππον του, προηγείται τοῦ λόχου ἐκείνου τῶν ἐν τῇ νυκτὶ παρεουμένων φυγάδων.

Χωροῦσι βραδέως διότι πάντες οἱ τραυματῆαι δὲν ἔχουσιν ἵκπους· ὑπὸ τῶν συστρατιωτῶν ὑποστηριζόμενοι, βαρεῖς ἔχοντες τοὺς πόδας, βαδίζουσι φριδιῶντες.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ μικρὸς στρατὸς προχωρεῖ συμπαγῆς καὶ μετὰ θάρρους, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ σωματικαὶ δυνάμεις ἀποχωρίζουσι αὐτόν εἰς ὄμιλους, καὶ ἤδη τῆς ἀταξίας ἐπιφερόσης τάξις σχηματίζεται πρωτοπορεῖα ὑπὸ τῶν μάλλον εὐεκτόντων, κύριον σῆμα ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἵππων τραυματιῶν ἢ τῶν ὑπὸ τῶν ὑγιῶν ὑποστηριζομένων καὶ ὀπισθοφυλακῇ ὑπὸ τῶν χωλιονόντων πρὸ μικροῦ καὶ προσκοπτόντων νῦν κατὰ παντὸς λίθου, οἵτινες δρᾶττονται παντὸς δένδρου ὅπως μὴ καταπέσωσι, καὶ σφύρονται πεισματωδῶς.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖ αὐξάνει ὁ μικρὸς στρατός. Κατὰ τὴν διάβασιν στρατιώται τινες ἐγείρονται τῆς λόχμης, καὶ προστίθενται εἰς τὰς τάξεις. Ὡς οἱ ὀπιθοὶ τοῦ Σιδου ἐκκινήσαντες τριακόσιοι θὰ φθάσωσι τριαχίλιοι.

Ὅκτώ λεύγας πρέπει νὰ διανύσωσι.. τοῦτο εἶν' εὐχέρης εἰς στρατιώτας καλῶς ἔχοντας, ἐπιχειροῦντας παρῆλιν κατὰ δροσερὰν πρῶϊαν, ἀλλ' εἰς τοὺς καταπεπονημένους τούτους καὶ αἰμάσσοντας φυγάδας ἡ ὁδὸς φαίνεται ἀπελπιστικῶς μα-

κρά. Ἐν τούτοις βαδίζουσι τινὲς ἀπέριψαν ἤδη ὅτι ὑπελείπετο ἐκ τοῦ ὄπλισμοῦ των, καὶ τὸ ὄπλον ἀπὸ τοῦ ἀσοτήρος κρατοῦντες, προχωροῦσιν, ἡμικλείστους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς, ταλαντώμενοι καὶ σφάλλοντες ὡς οἰνοβαρεῖς· τυμπανιστῆς τις παρατεῖ τὸ τυμπανον αὐτοῦ ὅπερ ἡ χεὶρ κατακυλιόμενον κατωπερείας τινός· θανάσιμος κόπωσης καταλαμβάνει τοὺς ταλαιπώρους.

Ἄνησυχία δὲ τις διαδίδεται μετ' ὀλίγον εἰς τὰς τάξεις· ἐκ τῆς σκοτεινῆς λόχμης θόρυβος ἀκούεται. λαθραῖός τις καὶ διαλείπων κρότονθμοις πρὸς δρόμον θηρίου τρέχοντος διὰ τοῦ δάσους.

Ὁ διοικητὴς ἐστρεψε τὴν κεφαλὴν· τί εἶνε; Κατάσκοποι, πρόσκοποι τοῦ ἐχθροῦ βεβαίως.. Ὁ θόρυβος παύει μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἡ αἰτία αὐτοῦ μένει ἀγνωστος.

Φαῖόν τι φῶς ἤρξατο διαχεόμενον ὀπίσω τῶν λόφων ὑποφωσκεῖ ἡ ἠώς· ἐβάδισαν ἤδη ἐξ ὄρας.

Ἐφ' ὅσον τὸ φῶς καθίσταται ζωηρότερον συγγρότεροι καὶ οἰκτρότεροι φαίνονται οἱ φυγάδες. Ἡ νύξ ἀπέκρουπε τὴν ἀθλιότητα αὐτῶν, παρατηροῦσι δ' ἀλλήλους μετὰ τρόμου.

Ἐὰ πρόσωπά των εἶνε γυιῶδη, πρασινωπά, τὰ σώματά των κεκαμμένα. Ἡ κόνις, ὁ βόρβορος, πᾶς ῥύπος τῆς νυκτός καὶ τῶν ὀδῶν προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ ἰδρώτος αὐτῶν· ἐρυθραὶ κηλίδες εἰς μέλαν χρῶμα ἀποκλίνουσαι, δραματικὴν θψιν παρέχουσιν εἰς τὰς ἐσχιμένους αὐτῶν στολάς· οἱ πλείστοι φέρουσιν ἐπιδέσμοις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ εἰς τοὺς πόδας, πλείστοι πεσόντες κατὰ τὴν ὁδὸν εἶνε κατεπιλωμένοι ὑπὸ πηλοῦ, πάντες οἰμῶζουσι καὶ τρέμουσιν ἐκ τοῦ ψύχους τῆς πρῶϊας!..

Ἄφνης ὁ προπορευόμενος διοικητὴς φωνεῖ: "Ἄλτ' ἀλλὰ διὰ φωνῆς τόσον σοβαρᾶς καὶ μελαγχολικῆς ὡστα βῆγος καταλαμβάνει πάντας δυστύχημά τι προκισθανομένους.

Ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ ποταμοῦ, μέλαν τι ἐρείπιον βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ. Αὐτόθι ἦτο ἡ γέφυρα τοῦ Δικράνου. Ὁ Μείσης ῥέει βαθύς.

Πάντες προσέδραμον καὶ θεῶνται κατ' ἀρχὰς σιγηλῶς καὶ ἠλιθίως· εἶτα κραυγαὶ ἀκούονται πανταχόθεν, ἐξ ἀπελπισίας δὲ καταληφθέντες οἱ ἐκ τῶν μαχῶν διασωθέντες ἐκεῖνοι ἄνδρες κραυγάζουσι, χειρονομοῦσι, κυλινδοῦνται χαμαί. Τινὲς μὲν λιθοβολοῦσι καὶ ὑβρίζουσι τὸν ποταμόν· ἄλλοι θραύουσι τὰ ὄπλα αὐτῶν καὶ ἐξαπλοῦνται παρὰ τὴν ὄχθην· τινὲς γελῶσι βλακῶδη γέλωτα πρὸ τοῦ τραγικοῦ ἐκείνου παιγνιδίου τῆς τύχης. Μικρὸν πορρωτέρω οἱ ἀξιωματικοὶ νεύουσι χαμαί τὴν κεφαλὴν ἀδυνατοῦντες νὰ πράξωσι τι.

Δραγόνος τις ἐκδύεται ἐντελῶς, τινὲς δὲ νομίζουσιν αὐτόν παραφρονήσαντα· ἀλλ' οὗτος εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλοι δὲ εἰκοσι τὸν μιμῶνται, ἀλλ' ἡ ὁρμὴ τοῦ ρεύματος παραφέρει αὐτούς. Παρασύρονται κινῶντες τοὺς βραχίονας· ἐν τούτοις πάντες θέλουσι τῶρα νὰ ἐπιχειρήσωσι

τὴν κινδυνώδη ταύτην ἀπόπειραν, νὰ διαβῶσι κολυμβητῆ τὸν ποταμόν, πάντες καὶ αὐτοὶ εἶσι οἱ ἀγνοοῦντες νὰ κολυμβῶσι, καὶ αὐτοὶ εἶσι οἱ τραυματῆαι. Ἡ παραφροσύνη ἐκείνη εἶνε μεταδοτικὴ καὶ τὸ ὕδωρ κροτεῖ ἐκ τῆς ἀλλεπαλλήλου τῶν σωμάτων πτώσεως. Οἱ λοχαγοὶ διατάσσουσι, πικρακαλοῦσιν, ἐξορκίζουσιν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀκούει. Συμποδίζόμενοι πρὸς ἀλλήλους πνίγονται περὶ τοὺς ἑκατόν. Ἄγνοσι τις ἂν ἀπόπειρα πρὸς ἀπόδραξιν ἦτο ἐκείνη ἢ αὐτοκτονία.

Ἄφνης ἐκ τινος λόχμης ἐξέρχεται γέρον τις χωρικός κραυγάζων:

— Σταθῆτε κ' εἶν' ἕνα πέρασμα!

Ἄπὸ στόματος δὲ εἰς στόμα μεταδίδεται τὸ εὐάρεστον ἄγγελμα.

Οἱ δ' ἀπέλιπδες ἐκεῖνοι ἀπλοῖ ὡς παιδιὰ ἀναλαμβάνουσιν αὐτὴν θάρρος. Περικυκλοῦσι τὸν χωρικόν. Ὁ διοικητὴς ἐρωτᾷ:

— Ἄπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

— Εἶμαι ἀπὸ ἐδῶ.

— Σὺ ἔτρεχες μέσα εἰς τὸ δάσος;

— Ναί.

— Μόνος;

— Μόνος.

— Ποῦ εἶνε τὴ πέρασμα;

— Μιὰ ὥρα πῆτω.

Ὁ δὲ χωρικός δεικνύει τὴν ἤδη διανυθείσαν ὁδόν.

— Λοιπὸν ἐπεράσαμε ἀπ' ἐκεῖ;

— Ναί.

— Διατί μὲς ἀφήκες νὰ κάμωμε τόσο περιττόν δρόμον;

— Γιατί ἦταν ἀνάγκη!

— Πῶς ἦτον ἀνάγκη;

Ὁ γέρον μειδιᾷ, εἶτα δὲ διηγείται ὅτι καταδιώκονται καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἵπποις θὰ τοὺς καταφθάσωσι μετὰ τρεῖς ὥρας· ὅτι ἂν τὰ βήματα τῶν ἑσταμάτων ἀποτόμωσι εἰς τὸ πέρασμα, θὰ ἔβλεπον οἵτιοι ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ δίοδος καὶ θὰ διήρχοντο ὁμοίως· ἀνάγκη λοιπὸν ἦτο νὰ προχωρήσωσι περαιτέρω ἢ ἐπιστροφή θὰ συγχίση τὰ ἔγνη των· οἱ ἐχθροὶ θὰ δαπανήσουσι πολὺν χρόνον ἕως οὗ εὐρον πόνον ἐξηφανίσθησαν.

— Σωστά! εἶπεν ὁ διοικητὴς· ὁδήγησέ μες λοιπὸν!

Μετὰ μίαν ὥραν αἱ φυγάδες διέβησαν τὸν ποταμόν μέχρι τῶν ὤμων βυθισθέντες εἰς τὸ ὕδωρ.

Ὁ διοικητὴς μέινας τελευταῖος εἰς τὴν ὄχθην τείνει τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν γέροντα.

— Εὐχαριστῶ! εἶπε.

— Ὡρα καλὴ! ἀποκρίνεται ὁ χωρικός· βραδέως ἀπομακρυνθεῖς.

Κατὰ μικρὸν ἐπὶ τῆς ἐτέρας τοῦ Μείσης ὄχθης οἱ τελευταῖοι τῆς ὀπισθοφυλακῆς ἐξαφανίζονται εἰς τὸν ὄριοντα.

Ἦσυχία ἐπῆλθεν.

Ὁ χωρικός βαδίζει μεγάλῳ βήμασι παραπλεύρως τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' αἴφνης ἵσταται

— Ἄπὸ τῶρα! ψυθυρίαι.

..

Δύο ἴλαι οὐλάνων ἐπιφάνονται κλπάζουσαι. Ὁ χωρικός ἐκρόμφη ἐν τοῖς θάμνοις, ἀλλὰ τὸν διέκρινον.

— Ἐ, σὺ!

Περικυκλοῦται παραχρῆμα, σῦρται ἐνώπιον τῶν γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Νέα ἀνάκρισις ἔρχεται· ἀλλ' ὁ γέρον ἐγένετο κωφός καὶ ἠλίθιος· οὐδὲν ἐννοεῖ, οὐδὲν εἰξεύρει, οὐδένα οἶδεν.

— Μὴ γίνωμεν κείρον! ἀνέκραξεν ὁ διοικητὴς τῶν οὐλάνων· θὰ ἐμιλήσῃ μετ' ὀλίγον ἂν θείλωμεν· Ἐμπρός! Μᾶρς!

Ὁ γέρον χωλιῶν, κοσμαίων, κεντόμενος ὑπὸ τῶν λογγῶν τρέχει πρὸ τῶν ἵππων. Ἐνόητε προσκᾶπται καὶ πίπτει, ἀλλὰ λογγιζόμενος ἀνεγείρεται.

— Βάδην! προστάσσει ὁ ἀξιωματικός, καὶ σὺ ἐμπρός!

Οὕτω φθάνουσιν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Δικράνου. Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἠγνόουν ὅτι ἦτο κατεστραμμένη· ἀλλὰ πᾶν ἔγνος σταματᾷ ἐκεῖ, πορρωτέρω ἐπὶ τῆς βορβορώθους ὄχθης οὐδὲν σημεῖον διαβάσεως φαίνεται. Θὰ ἐλεγέ τις ὅτι οἱ καταδιωκόμενοι ἐβυθίσθησαν εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ οὐλάνοι μένουσι κατάπληκτοι. Μὴ ὑπὸ τὴν γέφυραν εὐρίσκειται πόρος τις; Τὸ ἐπιτελεῖον συζητεῖ σφοδρῶς. Ὁ γέρον γελᾷ λαθραῖως, κύπτων τὴν κεφαλὴν.

— Μᾶρς ἠπάτησαν μὲ τέχνασμα τι, εἶπε τέλος εἰς ἐξ αὐτῶν· ἐπέστρεψαν ὀπίσω... ἄς ἐπιστρέψωμεν καὶ ἡμεῖς..

Ἄλλος τότε παρατηρεῖ ὅτι δὲν θὰ δυναθῶσι νὰ ἀνακαλύψωσι τὰ ἔγνη τῶν φυγάδων ἀφ' οὗ κατέστρεψαν ταῦτα διελθόντες μετ' ἐκείνους διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὅτι ὁ γέρον θὰ εἰξεύρη πάντως ποῦ εἶνε ὁ πόρος. Ὁ γέρον ὅμως βεβαίως ὅτι τὸ ἀγνοεῖ.

— Θὰ ἰδοῦμεν! φέρεται ὁ ἀρχηγὸς τῶν οὐλάνων· εἰς τὸν ποταμόν, ζῶον!

Ἀπεφάσισε δὲ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτόν τὸν χωρικόν πρὸς βολιδοσκοπήσιν τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ὄχθη κατέρχεται εἰς ἤρεμον κλιτῦν, ὁ γέρον εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται μέχρι γονάτων, μέχρις ὀφθαλμῶν, μέχρις τῶν ὤμων—καὶ οὗτος προχωρεῖ.

— Ἐλα ὀπίσω! κραυγάζει ὁ οὐλάνος, εἶτα δὲ:

— Ἄς ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω, κύριοι, τὸ πέρασμα δὲν εἶν' ἐδῶ.

Ἀνὰ ἑκατόν μέτρα ὁ χωρικός ἐμβάλλεται εἰς τὸ ὕδωρ. Οἱ γερμανοὶ ἀτενίζουσιν ἐπ' αὐτόν συντόμως· ἀλλὰ πάντοτε βυθίζεται μέχρι χειλέων καὶ ἐπανέρχεται δυσχερῶς· ἀδύνατος εἶνε καὶ ἡ

ελαγίστη ἀμφιβολία, τὸ δὲ ὕδωρ εἶνε πανταχοῦ βαθύ.

Ἐπαναληφθέντος οὕτω πολλάκις τοῦ πειράμα-
τος, ὁ χωρικός φθάνει εἰς τὸν πόρον. Ὁ βλακύνου-
τος ἐκεῖνος καὶ διάβροχος, καὶ τρέμων, καὶ οἰκ-
τρὸς γέρον, ρίπτει λαθραῖον εἰς τὴν ἄλλην ἀ-
κτὴν βλέμμα. Οἱ φυγάδες οὕς θέλει νὰ σώσῃ μό-
λις τρεῖς λεύγας ἀπέχουσι, ἢ δ' ἀνεκαλύπτετο
ὁ πόρος, ὁ ὄλεθρος αὐτῶν ἦτο ἄφρευκτος.

— Εἰς τὸν ποταμόν!

— Ἀπόστασα πλειά.

— Τόσω τὸ καλλίτερον. Ποῦ εἶνε τὸ πέρασμα;

— Δὲν ξέρω.

— Ἐ τὸ ποτάμι!

Ἐπακούει, ἐφ' ὅσον δὲ προχωρεῖ ταπεινῶνται
ὅπως πείσῃ αὐτοὺς ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ
εἶνε βαθύ· ἀλλ' ὤφθη ὁ ποὺς αὐτοῦ πατῶν ἐπὶ
τοῦ βυθοῦ, καὶ οἱ οὐλάνοι ἀνακραυγάζουσι.

Τότε ὁ χωρικός ψιθυρίζει λέξεις τινάς, οὕς μό-
νος ἀκούει, εἶτα ἐξακολουθεῖ βαδίζων, καμπτό-
μενος, προχωρῶν πρὸς τὸ ὕδωρ ὅπερ δὲν ἀνέρχε-
ται πλέον ταπεινῶνται καὶ πάλιν καὶ τὸ κύμα
φθάνει μέχρι τῶν ὤμων του, στρέφεται καὶ πα-
ρατηρεῖ τότε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τοὺς δι-
πλῶς ἐγθρούς του.

— Ἐμπρός!

Σμικρύνεται εἰσέτι καὶ προχωρεῖ. ὁ ποταμὸς
φθάνει μέχρι τοῦ πώγωνος. Οἱ οὐλάνοι μαντεύου-
ντες τὸν δόλον κραυγάζουσι:

— Ἐμπρός! ἔμπρός!

Προχωρεῖ ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν, στρέφει νὰ
ἴδῃ ὀπίσω...

Οἱ οὐλάνοι γελῶσι καὶ διὰ τῆς χειρὸς δει-
κνύουσιν αὐτῷ νὰ προχωρήσῃ.

Τοὺς πόδας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρείδων, δυνάμενος
νὰ ζήσῃ μόνον ἂν ἀνηγίρευτο, ἀποχαιρετίζει δι'
ἐνὸς βλέμματος τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὴν ὑπαρ-
ξιν... καὶ βυθίζεται αἰφνης εἰς τὸ ὕδωρ!

Οἱ γέλωτες παύουσι.

— Δὲν εἶνε οὐδ' αὐτοῦ ἀκόμη, λέγει ὁ διοικη-
τῆς τῶν οὐλάνων, ἀλλ' ὁ γέρον ἐπνίγη.

Οἱ τοὺς φυγάδας καταδιώκοντες ἀπικτηθέντες
καὶ πάλιν ἐξηκολούθησαν τὴν ἀνωφελεῖ πορείαν,
τῶν, ἐνὸς σῶμα τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐκείνου χωρικοῦ,
κυλιέται ἀδρανὴς ἐν τῷ ῥεύματι, ὑπὸ μαρτυρι-
κῆς τινος αἰγλης περιαιγυζόμενον. (Παράφρασις)

Ἐν τῷ λευκώματι Γερμανοῦ τινος πρεσβευτοῦ,
ἐραστοῦ τῶν αὐτογράφων μεγάλων ἀνδρῶν, ἔγραψέ
ποτε ὁ Γκαλιώ τὴν ῥῆσιν ταύτην: «Ἐν τῷ μακρῷ
βίῳ μου ἐδιδάχθην ὅτι ὄφελον πλεῖστα νὰ συγχωρῶ
ἀλλ' οὐδὲν νὰ λησμονῶ.» Ἐπὶ ταῦτα ἔγραψεν ὁ
Θιέρσο: «Ὀλίγη λήθη οὐδαμῶς δὲ ἐβλαπτε τὴν εἰ-
λικρινῆ συγγνώμην.» Καὶ ὁ Βίσμαρκ προσέθηκεν·
Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ βίῳ μου ἐδιδάχθην πολλὰ νὰ λησμο-
νῶ καὶ νὰ κατορθῶνται ὅπως μοὶ συγχωρῶσι πλεῖστα.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μετὰ τὸν καλαῖον βασιλέα τοῦ Πόντου, τὸν Μι-
θριδάτην, ὡς πολυγλωσσώτατος τῶν ἀνθρώπων φημί-
ζεται ὁ ἐν ἔτει 1849 ἀποθνήσκων καρδινάλιος Μετσο-
φάντης, ὅστις λέγεται ὅτι ὠμίλει 58 γλώσσας. Ἄλ-
λος Μετσοφάντης, θηλυς, ἦν ἡ πέρυσιν ἐν Βάδεν
παρὰ τὴν Βιέννην θανοῦσα Καμίλλη Ρουσίνα Ὀ-
στοίτς, ἣτις ἐπίστατο μὲν 15 γλώσσας μόνον, ἀλλ'
ἐπίστατο πάσας κατὰ βάθος. Αἱ γλωσσικαὶ γνώσεις
ταύτης ἦσαν πολλῶ ἀνώτεραι τῶν τοῦ Μετσοφάντη,
ὅστις ἀτελέστατα μὲν ἐγίνωσκε καὶ οὐχὶ ἀπαιστος
ὠμίλει τὰς πλείστας τῶν γλωσσῶν, οὐδεμίαν δὲ με-
λέτην γλωσσικὴν ἔγραψεν. Ἄλλ' ἡ Ρουσίνα Ὀ-
στοίτς ἐγίνωσκε μὲν ἄριστα τὴν Γερμανικὴν, τὴν
Γαλλικὴν, τὴν Ἰσπανικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Ἰταλι-
κὴν, τὴν Οὐγγρικὴν, τὴν Κροατικὴν, καὶ τὰς κυρια-
τάτας τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων, καὶ
πλὴν τούτων τὴν περσικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν
αραβικὴν, ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ ἔργα πολλοῦ λόγου ἕ-
ξια περὶ τῶν τριῶν τελευταίων ἀνατολικῶν γλωσσῶν.
Ἐν ἔτει 1879 ἐξέδωκε μέγα τουρκογερμανικὸν λε-
ξικόν, κατέλιπε δὲ ἡμιτελὲς τὸ συμπλήρωμα τούτου,
τὸ γερμανοτουρκικὸν λεξικόν. Διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς
αὐτῆς μελέτας ἐτίμησαν τὴν ἀσιανολόγον πολλὰι κυ-
βερνήσεις, ἀπονείμασαι αὐτῇ παράσημα καὶ μετάλλια.

Ἐν Οὐγγαρίᾳ διοργανώθη ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ Τε-
λέκυ ταξιδίον πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν χωρῶν τῆς κεν-
τρικῆς Ἀφρικῆς. Τοῦτου μετέχουσι ἑκατὸν καλῶς
ὠπλισμένοι ἄνδρες, ἐν οἷς καὶ εἰς ἀξιωματικὸς τοῦ
Αὐστριακοῦ ναυτικοῦ. Τὸ ταξιδίον δὲν θὰ περιορι-
σθῇ εἰς μόνην τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξερεύνησιν, ἀλλ'
ἐπιζητεῖται δι' αὐτοῦ καὶ ἡ μελέτη τῶν καταλλήλο-
τάτων τρόπων πρὸς προαγωγὴν τῶν συμφερόντων
τοῦ Αὐστριακοῦ ἐμπορίου ἐν Ἀφρικῇ.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ μηχανικοῦ Ρουσσώ, εἰς ἣν ἡ
Γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπέθηκε τὴν ἐντολήν νὰ ἐξετάσῃ
τὰ πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Παναμάς ἔργα, ὅπως
ἀποφασίσῃ ἂν πρέπει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ἐταιρίαν
τὴν ἔχουσαν μετοχῶν μέχρις ἑξακοσίων ἑκατομμυρίων
δραχμῶν, ἀναιρεῖ διαρρήθην τὰς διαβεβαιώσεις τῆς
ἐταιρίας περὶ εὐκολίας τῶν τεχνικῶν ἔργων, ὑπολο-
γίζει ὅτι ἀπαιτοῦνται μέγαντες δαπάναι καὶ χρόνος
μακρότερος πρὸς συντέλεσιν τοῦ ἔργου. Ἐν γένει δ'
ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς γαλλικῆς κυβερ-
νήσεως εἶνε δυσμενὴς πρὸς τὴν ἐταιρίαν τῆς τομῆς.
Τούτου ἕνεκα τὸ ὑπουργεῖον τῶν δημοσίων ἔργων
προσεκάλεσε τὴν ἐταιρίαν νὰ ὑποβάλῃ αὐτῷ τὰς ἐκ-
θέσεις καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἰδίων αὐτῆς μηχανικῶν.

Ἡ μήτηρ τῆς μικρᾶς Λιλῆς κακολογεῖ συνηθέ-
στατα τὴν φιλίαν της κ. Μ. Μίαν ἡμέραν ἐλθούσης
τῆς φίλης πρὸς ἐπίσκεψιν, τὴν πλησιάζει ἡ Λιλὴ καὶ
τῆς λέγει: «Κυρία, ἀνοίξε σὲ παρακαλῶ τὸ στόμα
σου.— Διὰ τί, παιδί μου;— Ἴθι νὰ ἴδῃ, ἂν λέγει
ἀλήθειαν ἡ μαμμά.— Τί λέγει ἡ μαμμά;— Νά,
λέγει πῶς δὲν ἔμπορεῖς νὰ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου, χω-
ρὶς νὰ εἴπῃς ἀνοησίαν.»